

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัจดีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ราตรี วรรณพฤษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ธันวาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

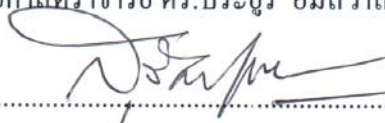
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ราตรี วรรณพฤกษ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.สุรัตน์ ไชยหมฏ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

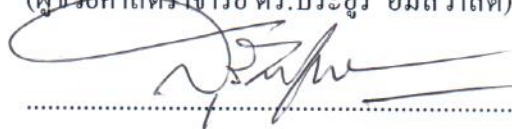
.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

.....กรรมการ

(ดร.สุรัตน์ ไชยหมฏ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ทองสอน)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่... 19...เดือน... ธันวาคม..... พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยผลที่ได้รับจากความกรุณา ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ และดร.สุรัตน์ ไชยชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และอีกท่านที่ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก ที่ให้คำปรึกษาเสนอแนะ และมอบความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ปรากฏในงานวิจัยที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์และให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย อีกทั้งขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ชาธิมณีศรี ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ทองสอน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีราชา วิทยาลัยเทคโนโลยีจอมเทียนบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรพัทยา ที่เอื้อเฟื้อให้ความช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ท้ายสุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่น้อง และเพื่อน ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแก่ บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ราตรี วรรณพฤษ

56920360: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา/ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ

ราตรี วรรณพฤษ: ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (PROBLEM AND
GUIDELINE DEVELOPMENT OF STUDENT ASSISTANT SYSTEM MANAGEMENT IN SATTAHIP
COMMERCIAL TECHNOLOGICAL COLLEGE UNDER OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION
COMMISSION) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ประยูร อิมสวัสดิ์, กศ.ด., สุรัตน์ ไชยชมภู, กศ.ด.
108 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)
จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีลักษณะเป็น
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ค่าอำนาจจำแนก
รายข้ออยู่ระหว่าง 0.34-0.65 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ
2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการ
สัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่ายตระหนักถึง
ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตาม
ความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของการ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการ
หรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอ
ตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์
ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไข
ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

56920360: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: GUIDELINE DEVELOPMENT/STUDENT ASSISTANT SYSTEM MANAGEMENT/ SATTAHIP COMMERCIAL TECHNOLOGICAL COLLEGE

RATREE WANNAPHUEK: PROBLEM AND GUIDELINE DEVELOPMENT OF STUDENT ASSISTANT SYSTEM MANAGEMENT IN SATTAHIP COMMERCIAL TECHNOLOGICAL COLLEGE UNDER OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION. ADVISORY COMMITTEE: PRAYOON IMSAWASD, Ed.D., SURAT CHAICHOMPHU, Ed.D. 108. 2016.

This research aimed to study the problem and guideline development of student assistant system management in Sattahip Commercial Technological College, attached to Office of the Vocational Education Commission, The sample size was used for research namely; Executive Director, Teacher (s), Guardian (s), Student (s) of Sattahip Commercial Technological College, Academic Year 2015, at amounting of 214 persons. The statistics analysis of data consisted of percentage, average value (\bar{X}), and standard deviation.

The results were as follows:

1. The problem proceeding to student assistant system management in the Sattahip Commercial Technological College, attached to Office of the Vocational Education Commission, as a whole and each aspect, were rated at an intermediate level. When it was considered in each aspect according to the order of the average value from low to high, the first three levels are namely; Acquaintance of Individual Student, Student Transferring and Student Encouragement and Development, respectively.

2. Guideline development of student assistant system management in the Sattahip Commercial Technological College, attached to Office of the Vocational Education Commission is as follows: The School Executive Director, Assistant Executive Director in every division, should realize on the importance of student assistant system management and encourage the proceed of management or joining the activities appropriately, and regularly. All teachers and person involved had to realize on the importance of student assistant system management with good attitude to the student, and being happy to develop the student in all events. The board of Director or all of working groups should cooperate closely and hold the group meeting regularly and specifically. The counseling instructor was the main personnel on management, whereby, obtaining the cooperation from various groups, with knowledge and skill training, including knowledge accessibility to the counseling instructor or the person involved for the advantages on student assistant system management in necessary, especially in the topic of introduction to counseling skills and guidelines for student problem resolution that the school should perform continually and regularly.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
คำถามในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สภาพโดยทั่วไปของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	11
มาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา.....	16
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการพัฒนาเด็กวัยรุ่น.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
การสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัย	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
สรุปผล	71
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก	87
ภาคผนวก ข	91
ภาคผนวก ค	101
ภาคผนวก ง	106
ประวัติย่อของผู้วิจัย	108

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	53
2	จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
3	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน	62
4	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	63
5	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน	64
6	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน	65
7	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	66
8	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งต่อ	67
9	ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม	102
10	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ	107

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 การบริหารงานเชิงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	35
3 กิจกรรมหลักในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน	36
4 กระบวนการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	37
5 การคัดกรองนักเรียน	40

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 16) และแนวการจัดการศึกษา ยังให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติแล้วเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษาซึ่งเรื่องที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลที่อยู่ในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 2)

ปัจจุบัน สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสื่อสาร เป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญให้โลกไร้พรมแดน เกิดการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบซึ่งนับวันจะยิ่งทวีความซับซ้อนมีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนของชาติก่อให้เกิดปัญหาสังคม และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการหนีเรียน ปัญหาหมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร ปัญหาละเมิดสิทธิเด็ก การพนัน การใช้ยาเสพติด และค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งปัจจัยนี้มีผลกระทบต่อพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 1)

กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนขึ้น โดยมุ่งหวังว่าครูทุกคนสามารถให้ความดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งด้านการส่งเสริม ในส่วนที่ดีของนักเรียน ด้านการป้องกันมิให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นหรือลุกลามมากขึ้น โดยเฉพาะ

กลุ่มเสี่ยง และสามารถแก้ปัญหาให้นักเรียนในเบื้องต้นได้ ทั้งนี้ให้มีการทำงานอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ ซึ่งแสดงถึงการดำเนินงานที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน จึงเกิดการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและเป็นไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา ที่มุ่งให้นักเรียน บุคลากร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน รวมทั้งกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพตรวจสอบได้ เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 2)

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นนอกจากการดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหารอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวไม่เหมาะสมที่มีผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งก่อให้เกิดสภาวะวิกฤตทางสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมา ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 สังคมไทยได้เผชิญปัญหาหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัวชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น

เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ยังจำเป็นต้องบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่ภารกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแผนนี้ ให้ความสำคัญต่อประชาคมอาเซียนมาก วิชาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรี ตามกรอบความร่วมมือของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มี 7 สาขา คือ วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม ช่างสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ และนักบัญชี และกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการรับรอง สาขาบริการท่องเที่ยว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 1)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก ในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือ หมายรวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาดลอกระบวนการ โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุน จากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ปกครอง กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมา ของชีวิตที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจ นักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาด

ต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือการเกิดได้น้อยที่สุด 2) การคัดกรองนักเรียน การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ 2.1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ 2.2) กลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาตามแต่กรณี 3) การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุด ตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดีขึ้น ส่วนกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรมให้เป็นกลุ่มปกติ และป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต โดยครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพ และมีความภาคภูมิใจในตนเองด้านต่าง ๆ มากขึ้น 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง ไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคม โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง การแก้ไข ปัญหา หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษา และผู้เกี่ยวข้องที่มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้ความดูแลและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคม กรณีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่มีปัญหา 5) การส่งต่อ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาที่รุนแรง ที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวินัยและพฤติกรรม นักเรียน งานวิชาการ งานแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้น แต่ละองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว มีความสำคัญ มีวิธีการ และเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 4)

วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหานักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดำเนินงานในวิทยาลัยเทคโนโลยี วิทยาลัยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สภาพปัญหาในระบบดูแลนักเรียน ไม่ปรากฏผลการดำเนินงานของครูที่ปรึกษา ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล วิธีการและเครื่องมือที่ครูนำมาใช้เพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ การเยี่ยมบ้าน การสังเกต การสัมภาษณ์ ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน ข้อมูลจากแบบบันทึก การตรวจสอบสุขภาพของกรมอนามัยหรือจากครูสุขศึกษา ทางวิทยาลัยเทคโนโลยี วิทยาลัยการสัตหีบยังทำงานอย่างไม่เป็นระบบและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร 2) ด้านการคัดกรอง นักเรียน ครูที่ปรึกษาพิจารณาข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ของมาตรฐาน อย่างไม่เด่นชัด หรือตัวชี้วัดที่ใช้ในการจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูที่ปรึกษาให้ความสำคัญ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างไม่ต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและ ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมน้อยลงและไม่เป็นระบบ 4) ด้านการป้องกัน/และแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษายังขาดประสบการณ์ในการทำงาน การทำงานโดยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง ครูกับนักเรียนไม่ได้ ทำให้นักเรียนไม่เกิดความศรัทธาต่อครูที่ปรึกษา 5) ด้านการส่งต่อวิทยาลัย เทคโนโลยีวิทยาลัยการสัตหีบยังขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ และงานแนะแนว (วิทยาลัยเทคโนโลยีวิทยาลัยการสัตหีบ, 2557)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา ของวิทยาลัยเทคโนโลยีวิทยาลัยการสัตหีบ จึงมีความสนใจในการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีวิทยาลัยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้โรงเรียนได้มีแนวทางในการบริหารจัดการและสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน นำผลที่ได้จากการศึกษาและหาแนวทาง การพัฒนางานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของวิทยาลัยเทคโนโลยีวิทยาลัยการสัตหีบ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม กับบริบทของโรงเรียน ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิทยาลัยการสัตหีบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

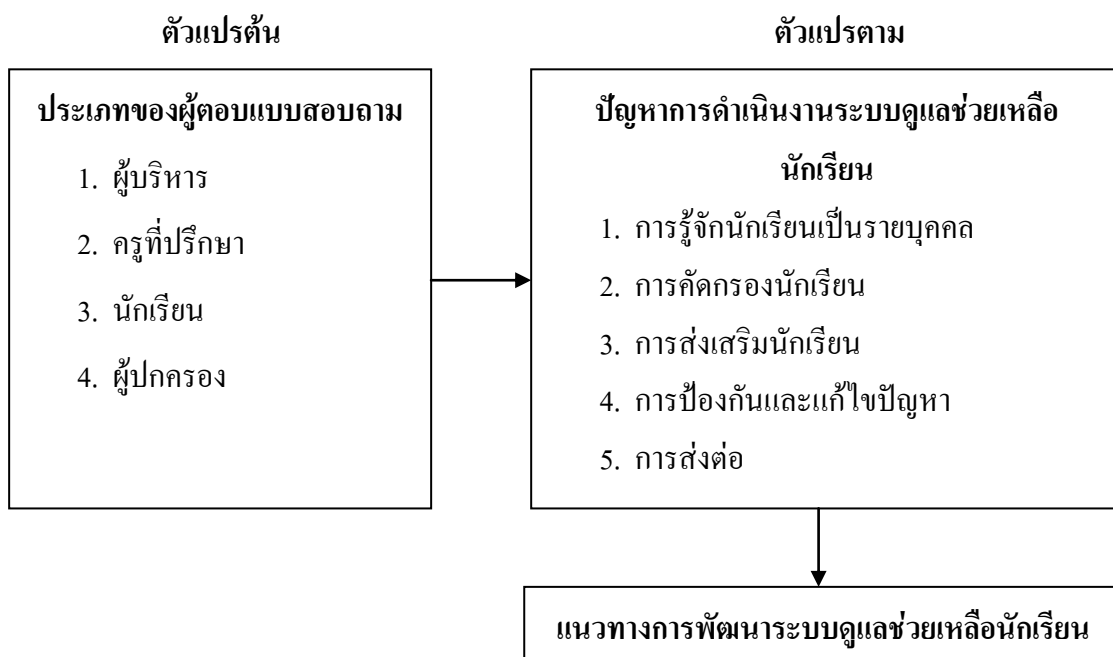
1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี ณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัย เทคโนโลยี ณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

คำถามในการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยี ณิชยการ สัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อยู่ระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยี ณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีแนวทางพัฒนาอย่างไรบ้าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) (Creswell, 2009, pp. 203-210) คือ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยี ณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรอง นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัจชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. เป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนเพื่อใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นประโยชน์ในการสนับสนุน และส่งเสริมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการ และปัญหาอย่างเหมาะสม
3. ผลการวิจัยช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอื่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) (Creswell, 2009, pp. 203-210) คือ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมุ่งศึกษา ปัญหาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการ

สัทธิบ สังักัดสำนักงำนคณะกรรมกรการอชีวศึกษ ม้องค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อ (สำนักงำนคณะกรรมกรการศึกษขั้นพื้นฐาน, 2549) โดยใช่วิธีการเก็บแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนและนักเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่ปฏิบัติการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2558 ครูผู้สอนมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ช่วงที่ 1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร 3 คน ครู 9 คน ผู้ปกครอง 101 คน นักเรียน 101 คน รวมทั้งหมด 214 คน ประจำปีการศึกษา 2558 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ สังักัดสำนักงำนคณะกรรมกรการอชีวศึกษา ช่วงที่ 2 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเมื่อทราบปัญหาแล้วจึงใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 โรงเรียน คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีราชา วิทยาลัยเทคโนโลยีจอมเทียนบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรพทยาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและชำนาญทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ นักวิชาการ สารวัตรนักเรียน และฝ่ายบริหารทั่วไป ที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวม 18 คน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) แล้วทำการสุ่มตามประเภทของกลุ่มประชากร แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยคำนวณสัดส่วนของประชากรกับกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตัวแปร ดังแสดงในตารางที่ 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ทำให้งำนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ สังักัดสำนักงำนคณะกรรมกรการอชีวศึกษา ซึ่งม้องค์ประกอบดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง ข้อมูลของนักเรียนแต่ละบุคคลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ทั้งในด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านส่วนตัว และประวัติ พฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ที่จะทำให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ ส่งเสริมพัฒนาหรือให้คำแนะนำช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา

1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาพิจารณาเพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยง 3) กลุ่มมีปัญหา

1.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุด ตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดีขึ้น ส่วนกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรมให้เป็นกลุ่มปกติ และป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต โดยครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพ และมีความภาคภูมิใจในตนเองด้านต่าง ๆ มากขึ้น

1.4 การป้องกัน หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่ นักเรียนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง ไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคม โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง การแก้ไขปัญหา หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษา และผู้เกี่ยวข้องที่มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้ความดูแลและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคม กรณีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่มีปัญหา

1.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาที่รุนแรง ที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวินัยและพฤติกรรมนักเรียน งานวิชาการ งานแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานักเรียนที่เกิดขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อ

4. วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนวิชาการสัตหีบ หมายถึง วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนวิชาการสัตหีบ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
5. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนวิชาการสัตหีบ สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
6. ครู หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนวิชาการสัตหีบ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558
7. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคโนโลยี
พัฒนวิชาการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
8. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนวิชาการสัตหีบ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
9. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หมายถึง หน่วยงานระดับกรมที่เรียกว่า
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สภาพโดยทั่วไปของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. มาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา
3. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการพัฒนาเด็กวัยรุ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพโดยทั่วไปของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ ตั้งอยู่เลขที่ 175 หมู่ 9 ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20250 วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ ตั้งอยู่ปากทางจากแคว/ทางหลวงชนบท ชบ 1063 บ้านอำเภอ ระหว่างอำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีเนื้อที่ 19 ไร่ 1 งาน เดิมเป็นฟาร์มนำชาย เมื่อปี พ.ศ. 2536 ได้เลิกกิจการและของจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ชื่อบริษัทเทคนิคพณิชยการสัตหีบจำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งโรงเรียน โดยมีผู้ถือหุ้น 7 คน คือ 1) นายช่อ นัยประยูร 2) นางปอยเตี๋ย นัยประยูร 3) นางนิตยา ชุนประเสริฐ 4) นายเทียน นัยประยูร 5) นายยศ นัยประยูร 6) นางปราณี นัยประยูร 7) นายจักร นัยประยูร (วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ, 2557, หน้า 10-16)

ในปี พ.ศ. 2537 บริษัทเทคนิคพณิชยการสัตหีบจำกัด ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ชื่อ โรงเรียนเทคนิคพณิชยการสัตหีบ โดย นายยศ นัยประยูร เป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต นายศิริชัย คุรุเสถียรเป็นผู้จัดการ และนายวิฑูร เกิดแก้ว เป็นครูใหญ่ มีทะเบียนบ้านเลขที่ 129 หมู่ที่ 7 ซอยสุขาภิบาล ถนนสุขุมวิท ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ได้ก่อสร้างอาคารคอนกรีต ชั้น ๆ ละ 4 ห้อง 1 หลัง เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยใช้หลักสูตรสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2536

ในสายวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี การขาย การเลขานุการ และภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน) ต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้หลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับปี 2545 ปรับปรุง 2546 จนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2540 กระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศการแบ่งเขตพื้นที่การบริหารและการปกครองใหม่ โรงเรียนจึงได้ดำเนินการขออนุญาตเปลี่ยนแปลงทะเบียนบ้านใหม่ และได้รับอนุญาตเป็น บ้านเลขที่ 175 หมู่ที่ 9 ซอยนาจอมเทียน 13 ถนนสุขุมวิท ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา

ปี พ.ศ. 2545 ปลายปีการศึกษา 2544 ครูใหญ่คนแรก คือ นายวิฑูร เกิดแก้ว ได้ลาออกจากโรงเรียนไป โรงเรียนจึงแต่งตั้ง นายศิริชัย กุรุเสถียร ผู้จัดการ ควบตำแหน่งครูใหญ่อีกหนึ่งตำแหน่ง และได้รับอนุญาตตั้งแต่วันที่ 30 พฤษภาคม เป็นต้นมา

ปี พ.ศ. 2554 ได้รับอนุญาตจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ให้เปลี่ยนชื่อสถานศึกษา เป็น “วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ” ชื่อภาษาอังกฤษเป็น “SATTAHIP COMMERCIAL TECHNOLOGICAL COLLEGE ”

ปรัชญา ธุรกิจเด่น เน้นคุณธรรม นำวิชาการ สร้างคุณประโยชน์

วิสัยทัศน์ (Vision)

แหล่งเรียนรู้วิชาชีพ พร้อมวิชาการ รู้ทันเทคโนโลยี มีคุณธรรมจริยธรรม

พันธกิจ (Mission)

พันธกิจที่ 1 พัฒนาระบบงาน การจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะ และจัดบริการด้านวิชาชีพด้วยสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตลอดจนเสริมสร้างปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

พันธกิจที่ 2 พัฒนาคณาจารย์ในองค์กรให้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน มีความสามารถอย่างหลากหลายในการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาสมรรถนะด้านวิชาชีพ

พันธกิจที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการ และพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย เปิดโอกาสให้นักศึกษาในวิทยาลัยฯ และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

เป้าหมาย (Goal)

1. นักเรียนนักศึกษา เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข โดยเน้น “คุณธรรม นำความรู้ คู่ความคิด” เพื่อให้ทุกคนดำรงชีวิตด้วยสติปัญญา สามารถแก้ปัญหาได้ดี

2. นักเรียนนักศึกษาเป็นผู้เรียนรู้ มีประสบการณ์จริงได้เรียนรู้สู่โลกกว้าง เป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้านธุรกิจให้กับตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพในอนาคต

3. ครู-บุคลากร ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพก้าวทันต่อเทคโนโลยี มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4. พัฒนาให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ทางวิชาการและทักษะวิชาชีพ

5. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและให้บริการสังคมเป็นอย่างดี

อัตลักษณ์

ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อภาคธุรกิจ

ยุทธศาสตร์การพัฒนสถานศึกษา

จากการประชุมร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ทุกฝ่าย ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษา โดยได้พิจารณาจากข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินของสำนักงานประเมินมาตรฐานการศึกษา และได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 บริหารให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ว่าด้วยการจัดการศึกษาทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับท้องถิ่น และนโยบายของโรงเรียน

1.2 มีการบริหารจัดการตามโครงสร้างและระเบียบการบริหารสถานศึกษาที่มีการปรับให้เป็นปัจจุบันและปฏิบัติได้จริง รวมทั้งมีแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นกรอบในการดำเนินงาน

1.3 สร้างมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพโดยจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดและพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกทุกเมื่อ รวมทั้งสร้างเครื่องมือที่ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน

1.4 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาให้แก่ชุมชน/ สังคม

1.5 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทันสมัยทั้งในการปฏิบัติงานและการเรียนการสอน

1.6 พัฒนาอาคารสถานที่ ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มีความเพียงพอ และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้

1.7 พัฒนาคณากรทั้งผู้สอนและฝ่ายสนับสนุน ให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน

1.8 เสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในระดับปฏิบัติทั้งครูและเจ้าหน้าที่ให้มีความรักและผูกพันกับองค์กรโดยใช้หลักการบริหารที่เป็นธรรม วาจาเป็นมิตร มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นด้วยความเข้าใจ

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2.1 มีการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของตลาดแรงงาน

2.2 พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งแผนการสอน เทคนิควิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2.3 สนับสนุนให้ครูและผู้เรียน ได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ โดยการพัฒนานวัตกรรม การวิจัย ทั้งวิจัยสถาบันและวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งโครงการวิชาชีพ

2.4 ขยายหลักสูตรให้มีความหลากหลายตามความต้องการของตลาดแรงงาน และให้มีการจัดการศึกษาทั้งในระบบปกติ ระบบทวิภาคี และหลักสูตรระยะสั้น

2.5 พัฒนาอุปกรณ์การศึกษาให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะสื่อ CD และนวัตกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย

3. ด้านผู้เรียน

3.1 ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ วัฒนธรรม ประเพณีอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยให้ผู้เป็น ผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความรู้คู่ความดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3 ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักสามัคคีในหมู่คณะ รักครู รักโรงเรียนรักครอบครัว/ ชุมชน สังคม และชาติ ศาสน์ กษัตริย์

4. ด้านความร่วมมือกับชุมชน/ สังคม

4.1 มีการบริการวิชาชีพต่อชุมชน/ สังคม โดยยึดความต้องการและความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นตัวกำหนดในการจัดทำกิจกรรม/ โครงการ

4.2 ดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

จากกลยุทธ์ระดับองค์กรมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพ โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

1.1 พัฒนาผู้เรียนให้ความรู้และทักษะวิชาชีพตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานอาชีพได้

- 1.3 พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการใช้ภาษาสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- 1.4 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติงานวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม
- 1.5 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามในวิชาชีพ การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 1.6 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ และหลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา
- 1.7 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะในการหางานทำ การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอิสระ
- 1.8 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่สถานประกอบการหรือหน่วยงานพึงพอใจ
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้
 - 2.1 ร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
 - 2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
 - 2.3 จัดระบบคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมและเพียงพอในแต่ละสาขาวิชา
 - 2.4 จัดสถานที่เรียน สถานที่ ฝึกปฏิบัติงาน สถานที่ศึกษาค้นคว้าให้เหมาะสมกับสาขาวิชา ทั้งในสถานศึกษา สถานประกอบการ และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ
 - 2.5 จัดระบบความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 - 2.6 พัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาในงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
 - 2.7 ระดมทรัพยากรจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมกันจัดการศึกษาทั้งในระบบและทวิภาคีอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้
 - 3.1 จัดทำระบบการดูแลให้คำปรึกษาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
 - 3.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามในวิชาชีพ รวมทั้งด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์

3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม

4. ด้านการบริการวิชาชีพสู่สังคม โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

4.1 บริการวิชาชีพที่เหมาะสมตามความต้องการของชุมชน สังคม องค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง

4.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารวิชาชีพอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับ แผนการบริการวิชาชีพที่กำหนด

5. ด้านการพัฒนานวัตกรรมและการวิจัย โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

5.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

5.2 จัดสรรงบประมาณในการสร้าง พัฒนา และเผยแพร่ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

5.3 จัดการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

6. ด้านภาวะผู้นำและการจัดการ โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

6.1 ส่งเสริมความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และหน่วยงาน หรือ บุคคลภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6.2 ส่งเสริมบุคลากรของสถานศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณ มาตรฐานวิชาชีพ

6.3 ผู้บริหารสามารถใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ในการพัฒนา สถานศึกษาอย่างเหมาะสม

6.4 พัฒนาศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะในด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2555, หน้า 16-19) มาตรฐานการอาชีวศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษา ที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา

มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555

มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 มี 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษา และส่วนที่ 2 การฝึกอบรมวิชาชีพ ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษา จำนวน 7 มาตรฐาน 35 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 9 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.00 ขึ้นไป

(5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการ หน่วยงาน ชุมชน ที่มีต่อคุณภาพของผู้เรียน (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ตั้งแต่ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติขึ้นไป (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 ร้อยละของผู้เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ตั้งแต่ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติขึ้นไปในกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 ร้อยละของผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ หรือหน่วยงานที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษารับรอง

(5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.7 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรเทียบกับแรกเข้า (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.8 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้งานทำ หรือประกอบอาชีพอิสระ หรือศึกษาต่อภายใน 1 ปี (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.9 ระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการ หน่วยงาน หรือสถานศึกษา หรือผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา (5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ระดับคุณภาพในการใช้และพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการหรือประชาคมอาเซียน (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ระดับคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ระดับคุณภาพในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชา (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 ระดับคุณภาพในการฝึกงาน (5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริหารจัดการอาชีวศึกษา จำนวน 12 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ระดับคุณภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาหรือ

วิทยาลัย (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการบริหารจัดการสถานศึกษา (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ระดับคุณภาพในการพัฒนาสถานศึกษาตามอัตลักษณ์ (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 ระดับคุณภาพในการบริหารงานและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

(5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.5 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของ

สถานศึกษา (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 ระดับคุณภาพในการบริหารความเสี่ยง (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.7 ระดับคุณภาพในการจัดระบบดูแลผู้เรียน (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.8 ระดับคุณภาพในการพัฒนาและดูแลสภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์ของ

สถานศึกษา และการใช้อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ

(5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.9 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์และคอมพิวเตอร์

(5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.10 ระดับคุณภาพในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.11 ระดับคุณภาพในการบริหารการเงินและงบประมาณ (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.12 ระดับคุณภาพในการระดมทรัพยากรในการจัดการอาชีวศึกษากับ

เครือข่ายทั้งในประเทศและ หรือต่างประเทศ (5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 4 ด้านการบริการวิชาการและวิชาชีพ จำนวน 1 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการการบริการวิชาการและวิชาชีพ

(5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 5 ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการ โครงการ สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์

หรืองานวิจัย ของผู้เรียน (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์

หรืองานวิจัย ของครู (5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 6 ด้านการฝังจิตสำนึกและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ระดับคุณภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการรักษาดี เกิดทุน
พระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
และทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 ระดับคุณภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
(5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 ระดับคุณภาพในการส่งเสริมด้านการศึกษาและนันทนาการ (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 ระดับคุณภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ระดับคุณภาพในระบบการประกันคุณภาพภายใน (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 ระดับคุณภาพในการดำเนินงานตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555
(5 คะแนน)

ส่วนที่ 2 การฝึกอบรมวิชาชีพ จำนวน 1 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 8 ด้านการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น จำนวน 10 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการบริหารจัดการการฝึกอบรมหลักสูตร
วิชาชีพพระยะสั้น (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 ระดับคุณภาพในการใช้และพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา
ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สถานประกอบการ (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.3 ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.4 ระดับคุณภาพในการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.5 ระดับคุณภาพในการระดมทรัพยากรในการจัดการฝึกอบรมหลักสูตร
วิชาชีพพระยะสั้น (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.6 ร้อยละของครูผู้สอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นที่ได้รับการพัฒนา
(5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.7 ระดับคุณภาพในการบริหารการเงินและงบประมาณ (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.8 ร้อยละของผู้สำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นที่มีผลคะแนน
การฝึกอบรม 2.00 ขึ้นไป (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.9 ร้อยละของผู้สำเร็จการฝึกอบรมตามหลักสูตรเทียบกับแรกเข้า (5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 8.10 ระดับความพึงพอใจของผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีต่อการนำความรู้
ความสามารถไปใช้ประโยชน์ (5 คะแนน)

วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการสัตหีบ มุ่งมั่นจัดระบบการศึกษาโดยเน้นการเรียนรู้ทักษะวิชาชีพและวิชาการที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้ง 4 สาขา ได้แก่ การบัญชี การตลาด คอมพิวเตอร์ธุรกิจ และการโรงแรม (ทวิภาคี) นอกจากการเสริมสร้างทักษะทางวิชาชีพแล้ว วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการสัตหีบ ยังได้ให้ความสำคัญกับสถานะแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสากลซึ่งรวมถึงการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จึงได้เพิ่มขีดความสามารถด้าน "ภาษาจีน" อันเป็นภาษาที่ 3 ให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนความสามารถในประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสมัยใหม่ในแต่ละวิชาชีพอีกด้วย

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการพัฒนาวัยรุ่น

ปารีวรัณ โคตรชมภู (2554, หน้า 10) เสนอแนวคิดของฟรอยด์ (Freud) เป็นผู้ที่สร้างทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านการพัฒนา Psychosexual โดยเชื่อว่าเพศ หรือกามารมณ์ (Sex) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของมนุษย์ ฟรอยด์ ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนากบุคลิกภาพของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น สำหรับขั้นที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น คือ ขั้นที่ 5 ขั้นสนใจเพศตรงข้าม (Genital stage) เริ่มตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป เด็กเริ่มสนใจเพศตรงข้าม มีแรงจูงใจที่จะรักผู้อื่น มีความต้องการทางเพศ ความเห็นแก่ตัวลดลง ต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่ เป็นระยะเริ่มต้นของวัยผู้ใหญ่ ต้องการความสนใจ การยอมรับจากสังคม และมีการเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่

ไพลิน ปุกมะ และลิสรีย์ เนียมเกาะเพชร (2553 อ้างถึงใน ปารีวรัณ โคตรชมภู, 2554, หน้า 10) อ้างถึงทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson) ด้านพัฒนาการทางบุคลิกภาพ 8 ขั้นตอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อ 5 ความเป็นเอกลักษณ์กับความสับสนใจบทบาท (Identity VS. Role Confusion) (ในช่วง 12-17 ปี) เป็นช่วงที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น และเริ่มพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองว่าตนคือใคร ถ้าเขาค้นหาตัวเองได้ เขาจะแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม แต่ถ้าตรงกันข้ามเขาค้นหาเอกลักษณ์ของตนไม่พบ เขาจะเกิดความสับสนและแสดงบทบาทที่ไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ (Piaget) กล่าวว่า เด็กจะมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงสุดในช่วงอายุ 15 ปี หรือวัยรุ่น คือ สามารถที่จะคิดแบบผู้ใหญ่ หรือคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมและคิดหาเหตุผลได้ ดังนั้นจึงพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบให้ใครมาบงการความคิดของตน ขณะเดียวกันผู้ใหญ่เองก็มีพัฒนาการทางการคิดอยู่ในขั้นการคิดด้วยเหตุผลและเป็นนามธรรมเช่นเดียวกัน จึงต้องการให้วัยรุ่นเชื่อฟังความคิดของตนทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่นได้ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้น

จึงควรที่จะพัฒนาความคิดของวัยรุ่นให้มีความคิดที่พัฒนาถึงขั้นนามธรรม และมีความคิดที่มีเหตุผลที่แท้จริง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะลดปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่นได้ โดยผู้ที่เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ควรจะได้สนใจและเอาใจใส่ด้านการเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาสติปัญญาของเด็กให้มากขึ้น (วิภาภรณ์ บุญยงค์, 2549, หน้า 33)

พัฒนาการของเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย มีความเจริญเติบโต ด้านส่วนสูง และน้ำหนักอย่างมกและรวดเร็ว ด้านอารมณ์ การแสดงออกรุนแรง อ่อนไหว และเปลี่ยนแปลงง่าย ด้านสังคม เป็นวัยที่ต้องการอิสระ อยากคิด อยากทำ และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง พัฒนาการด้านสติปัญญามีมาก ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ คือ เขาสามารถที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ด้านคุณภาพ คือ เข้าใจและสามารถใช้วิจารณญาณ พินิจพิจารณาเหตุผล ตัดสินสิ่งที่เขารับรู้หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เขาพบด้วยตนเองได้มาก พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เช่น ปัญหาการปรับตัวมีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น หากได้รับการดูแลเอาใจใส่แนะนำในสิ่งที่ดีจากผู้ที่ใกล้ชิดหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ ครูและผู้บริหาร เด็กและเยาวชนก็จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข แต่ในทางตรงกันข้ามหากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการช่วยเหลือแก้ไข คิดว่าเป็นเรื่องการเล็กน้อย มองข้ามปัญหา ยิ่งจะเพิ่มความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นปัญหาของสังคมในอนาคตได้ (สุนทรภรณ์ ธรรมวิเศษ, 2550, หน้า 16)

วัยรุ่น (Adolescence) เป็นบุคคลที่นักแนะแนวควรจะต้องทำความรู้จักและทำความเข้าใจให้มาก เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายในตัวมากมาย มีคำถามหลายคำถาม ซึ่งในบางครั้งแม้แต่วัยรุ่นเองก็ยังไม่เข้าใจและหาคำตอบและหาคำตอบให้กับตัวเองไม่ได้ ดังนั้น การที่นักแนะแนวจะทำการช่วยเหลือวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม จะต้องรู้จักวัยรุ่นอย่างแท้จริงก่อน รู้ว่าลักษณะและความต้องการของเขาเป็นอย่างไร รวมทั้งเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เขาประสบซึ่งมีทั้งปัญหาด้านการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับอนาคตและเลือกอาชีพ รวมทั้งปัญหาส่วนตัวและสังคมต่าง ๆ (นุชลี อุปภัย, 2543, หน้า 136) การศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ความหมายของวัยรุ่นมีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับ วัยรุ่น ไว้หลายท่านดังนี้

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1949) กล่าวถึง วัยรุ่นเป็นระยะสำคัญที่สุดเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านร่างกายและจิตใจ เป็นช่วงเวลาของการเจริญงอกงามและการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน คือ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นช่วงเวลาที่ได้รับ สิ่งใหม่ ๆ ทั้งด้านประสบการณ์ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงดูเหมือนว่าปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นพร้อมกันในตัวเด็ก เด็กวัยรุ่นจึงไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อปัญหาเหล่านั้น

เด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยที่วิกฤติแห่งชีวิต คือ นอกจากจะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและร่างกายแล้ว ยังเป็นช่วงเปลี่ยนวัยของชีวิตที่รุนแรงทางด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งเปรียบเสมือนลมพายุ ได้แก่ การตัดสินใจที่รวดเร็ว มีความเครียด มีความต้องการ อิสระภาพ ความยุติธรรม ความรัก และการยอมรับจากเพื่อน และผู้ใหญ่ ส่งผลให้บางครั้งวัยรุ่นมีความสดชื่นเต็มไปด้วยพลัง แต่บางครั้งก็มีความวิตกกังวล ผิดหวัง ท้อแท้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่นจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น เพื่อนำไปปฏิบัติต่อเด็กวัยรุ่นที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป ในสังคม มีความมุ่งหมายในชีวิต ประกอบอาชีพที่สุจริตนั่นเองและเหมาะสมกับตนเองรวมทั้งมีอุปนิสัยที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ (วิภาภรณ์ บุญยงค์, 2549, หน้า 1)

โยชิน ศันสนยุทธ (2533, หน้า 191-192) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มในช่วงอายุตั้งแต่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (12-13 ปี) จนอายุที่เด็กสามารถมีงานทำ ซึ่งในแต่ละสังคมจะสิ้นสุดระยะเวลาอายุไม่เท่ากัน อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปวัยรุ่นจะสิ้นสุดระยะเวลาอายุประมาณ 20 ปี วัยรุ่นเป็นวัยที่เด็กมีพัฒนาการที่รวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ทำให้เด็กต้องปรับตัว ซึ่งการปรับตัวนำมาซึ่งความวิตกกังวล ความเครียดของอารมณ์ ความโกรธ ฯลฯ นักจิตวิทยา ฮอลล์ (Hall) เรียกระยะเวลาวัยรุ่นว่าเป็นวัยพายุหมุนคน (Storm & stress) นั่นก็คือ เด็กวัยรุ่นจะไม่มี ความมั่นคงทางอารมณ์ มีความขวัญผวาของอารมณ์และอารมณ์ก็มักจะเป็ นอารมณ์ที่รุนแรง มีความกดดันสูง และในสายตาของคนโดยทั่วไปก็เรียกว่า วัยรุ่นเป็นวัยของปัญหา วัยอลวนวัยรุ่น ฉะนั้น วัยรุ่นจึงจัดเป็นวัยหนึ่งที่บุคคลในสังคมให้ความสนใจและคิดว่าเป็นปัญหาพฤติกรรมส่วนหนึ่งของสังคม

สุชา จันทน์เอม (2542, หน้า 30) กล่าวถึงวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ความเชื่อมั่น ความต้องการ ตลอดจนความปรารถนาต่าง ๆ เป็นไปอย่างรุนแรงปราศจากความยั้งคิด ชอบทำอะไรตามใจ หรือตามความนึกคิดของตน ต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือในหมู่เพื่อนฝูง โดยพยายามทำอะไรให้คล้าย ๆ กัน เลียนแบบตามกัน จึงมีวัยรุ่นจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย ได้ตกเป็นทาสของยาเสพติดจากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าวัยรุ่น เป็นวัยที่เริ่มตั้งแต่อายุ 12-20 ปี มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว หรือที่เรียกว่า อายุบูแคม (Storm and stress) นี้ส่งผลต่อการปรับตัว ความวิตกกังวล ความเครียดทางอารมณ์ ทำให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั่นเอง

กฤษยา ดันติผลาชีวะ (2553, หน้า 7-8) ได้กล่าวถึง วัยรุ่นไว้ว่าเป็นช่วงชีวิตของการเปลี่ยนแปลงผ่านจากเด็กไปสู่ความผู้ใหญ่ เริ่มจากการพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์ทางเพศ จิตใจ และสังคม ก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ช่วงวัยรุ่นนี้เป็นวิกฤตหนึ่งของชีวิตเพราะร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเพศทฤษฎี อวัยวะเพศปรับขนาด เริ่มทำงาน มีกลไกภาวะเพศเกิดขึ้น เด็กต้องปรับใจเข้าสู่วุฒิภาวะของผู้ใหญ่ การเปลี่ยนผ่านนี้มีผลต่อการคิด ความรู้สึก และการกระทำที่แตกต่างไปจากวัยเด็ก ซึ่งการแสดงออกหลายอย่างขัดใจผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะรู้สึกว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่สร้างความหงุดหงิดที่สุด น่ากลัวที่สุด และเลวร้ายที่สุด ซึ่งแท้จริงแล้ววัยรุ่นไม่ใช่วัยพุดชอก หรือวัยเลวร้าย วัยรุ่นไม่ใช่เด็กหรือวัยผู้ใหญ่ แต่วัยรุ่นเป็นวัยวิกฤตที่ต้องการคำชี้แนะ คำล้าใจ และความรัก

ศรีเรือน แก้วก้วาล (2545, หน้า 138) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่มีการพัฒนาการเด่น ๆ ในแทบทุกด้าน เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ จึงเป็นระยะที่ต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายทั้งภายนอกและภายใน ต้องยอมรับการปรับตัวที่เปลี่ยนแปลงไปนี้อารมณ์ของเด็กวัยรุ่นโดยทั่ว ๆ ไป มีลักษณะเข้มข้น อ่อนไหว เปลี่ยนแปลงง่าย รวดเร็ว ดังนั้นกลุ่มเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ค่านิยม อุดมคติ การเล่น และการปรับตัวของเด็กวัยรุ่น วัยรุ่นมีความผูกพันลึกซึ้งกับเพื่อนร่วมวัยมากกว่าสัมพันธ์ภาพอื่นใดทั้งหมด วัยรุ่นเป็นวัยที่สนใจแสวงหาอุดมการณ์และอุดมคติในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งปรัชญาชีวิตและยังมีความสำนึกทางการเมือง แสวงหาและทำตามผู้ที่ตนยึดถือเป็นวีรบุรุษ

สรุปได้ว่า พัฒนาการของเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย มีความเจริญเติบโตด้านส่วนสูงและน้ำหนักอย่างมากและรวดเร็ว ด้านอารมณ์ การแสดงออกรุนแรง อ่อนไหว และเปลี่ยนแปลงง่าย ด้านสังคมเป็นวัยที่ต้องการอิสระ อยากคิด อยากทำ และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง พัฒนาการด้านสติปัญญามีมากทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ คือ เขาสามารถที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ด้านคุณภาพ คือ เข้าใจและสามารถใช้วิจารณญาณพิจารณาเหตุผล ตัดสินสิ่งที่เขารับรู้หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เขาพบด้วยตนเอง

พฤติกรรมวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีโอกาสเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ง่ายมากที่สุด พฤติกรรมเบี่ยงเบนของวัยรุ่นมีตั้งแต่ความเบี่ยงเบนระดับน้อย ๆ เช่น ดื้อรั้น ก้าวร้าว จนกระทั่งพฤติกรรมเบี่ยงเบนระดับสูง เช่น การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน นักจิตวิทยา สรุปพฤติกรรมวัยรุ่น เนื่องมาจากความต้องการ 3 ประการ ได้แก่ (สุชา จันทน์เอม, 2542, หน้า 73)

1. ความต้องการทางกาย หรือความต้องการทางสรีระ ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต เช่น ความต้องการอาหารเพื่อบรรเทาความหิวกระหาย ความต้องการขับถ่ายของเสีย แต่ถ้าเขาไม่ได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจ ก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้ได้สิ่งที่ยังขาดอยู่
2. ความต้องการทางสังคม เพราะว่ามันมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงต้องอยู่รวมกันเป็นสังคม แต่ละอย่างเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ
3. ความต้องการทางใจ เป็นความต้องการที่เกิดความึกมุ่นใจว่าตนจะมีชีวิตอยู่รอดได้แล้ว ซึ่งเป็นผลมาจากความคิด หรือเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การต้องการความรัก ความยกย่องนับถือ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ และความต้องการเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง

สุขภาพจิตของวัยรุ่น

การมีสุขภาพจิตที่ดี คือ การที่คนนั้นรู้จักควบคุมดูแลความคิดและพฤติกรรมของพวกเขาให้เป็นไปในทางบวก และสร้างสรรค์ หรืออยู่ในทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเกินไป พวกเขาจะมีความรู้สึกถึงตัวเองในทางบวก และมีความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น ๆ เวลาเผชิญกับปัญหาพวกเขาจะมองปัญหาตามสภาพความเป็นจริง และหาทางแก้ปัญหามาตามลักษณะเฉพาะของปัญหานั้น ๆ พวกเขาจะมีทั้งความตระหนักรู้ในตัวเอง (Self awareness) และการรู้จักการควบคุมตนเอง (Self control)

วัยรุ่นต้องเผชิญกับความขัดแย้งระหว่างการที่จะต้องพึ่งพาพ่อแม่ผู้ปกครอง ในทางเศรษฐกิจและความต้องการที่จะเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองที่แตกต่างหากจากพ่อแม่ วัยรุ่นจะทดลองคำนิยมใหม่ความคิด ทรงผม เสื้อผ้าใหม่ และอะไรใหม่ ๆ อีกหลายอย่าง เพื่อแสวงหาความเป็นตัวเราของเขาซึ่งเป็นธรรมชาติปกติของวัยรุ่นยุคสมัย แต่พ่อแม่มักจะมองดูอย่างไม่ค่อยเห็นด้วย หรือไม่สบายใจ ในโลกทุนนิยมสมัยใหม่ มีความพยายามที่จะหากำไรและเอาเปรียบวัยรุ่นซึ่งเป็นตลาดสินค้าและบริการใหม่ที่สำคัญมาก ไม่ว่าจะเป็นสินค้าและบริการธรรมดาที่อาจฟุ่มเฟือยหรือฟุ้งเฟ้อบ้าง หรือเป็นสินค้าและบริการ ที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ประเพณีอันดีงามทำให้วัยรุ่นยุคใหม่ยังมีโอกาสทำอะไรแปลก ๆ หรือดูฟุ้งเฟ้อ เหลวไหลเพิ่มขึ้นกว่าวัยรุ่นยุคก่อน (วิทยากร เชียงกูล, 2552, หน้า 37-38)

การแก้ไขปัญหาวัยรุ่น

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2545, หน้า 116-120) กล่าวถึง ปัญหาที่เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่น สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตละเป็นช่วงที่เปลี่ยนจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ จึงทำให้วัยรุ่นมีความขัดแย้งในใจ หรือเกิดความคับข้องใจ และความเครียดได้บ่อย ๆ จึงก่อให้เกิดปัญหาในวัยรุ่นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เด่นชัด มีดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เพราะการก่อเรื่องต่าง ๆ ตามความต้องการของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนที่จะเกิดกับผู้อื่น พฤติกรรมก้าวร้าว จึงแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น ทะเลาะวิวาท ชกตี เตะตอย ทำลายข้าวของ หรือพูดจาไม่สุภาพ สาเหตุของการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นมาจากปัจจัยต่อไปนี้

- ครอบครัวความอบอุ่น บิดามารดาไม่สนใจเอาใจใส่เท่าที่ควร
 - ครอบครัวที่มีบิดามารดาเจ้าระเบียบ เข้มงวดกวดขันมากเกินไป
 - ครอบครัวที่มีบิดามารดารักและตามใจมากเกินไป จะเอาแต่ใจตนเอง
 - ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ไม่มีความสุข และคิดว่าไม่มีใครเป็นมิตร
 - เด็กมีปมด้อยจึงสร้างปมเด่น หรือเคยได้รับการกลั่นแกล้งถูกรังแกมาก่อน
- วิธีแก้ไข ดังต่อไปนี้
- ให้ความอบอุ่นใกล้ชิด สนับสนุนกับเด็กเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ
 - ให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขาสนใจ เพื่อความสามารถและพลังงานไปในทางที่ถูก เช่น

เล่นกีฬา ตกแต่งสวนดอกไม้ ฯลฯ

- ชี้แจงเหตุผลเมื่อเด็กผิด และเรียกมาพูดเป็นการส่วนตัว
- เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาควรให้การส่งเสริม เช่น ให้ความสนใจ ชมเชย

2. พฤติกรรมชอบขโมย เด็กพวกนี้มีนิสัยชอบหยิบฉวยสิ่งของ ของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทั้ง ๆ ที่ตนมีของสิ่งนั้นอยู่แล้ว หรือบางครั้งเกิดความต้องการทันทีจึงหยิบของคนอื่น เด็กอาจจะขโมยเพราะความยากจน หรือเพื่อนกลั่นแกล้งให้เดือดร้อน

สาเหตุของพฤติกรรมชอบขโมย พอสรุปดังนี้

- ความต้องการเป็นเจ้าของ ครอบครัวมีเศรษฐกิจไม่ดี
- เพื่อแสดงความเก่งกล้าสามารถ
- ผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีเห็นลักขโมยแล้วเพิกเฉย
- เพื่อแก้แค้นเพราะเกลียดและอิจฉาริษยา

วิธีแก้ไข พฤติกรรมชอบขโมย พอสรุปดังนี้

- แสดงความไว้วางใจและให้กำลังใจเด็ก ให้เขาแสดงความสามารถในการหารายได้

ของตนเอง

- อบรมเด็กให้รู้จักการเสียสละ รู้จักการให้
- ให้ความรักความอบอุ่น ความเข้าใจ การดูแลเอาใจใส่แก่เด็กให้มาก
- พยายามให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม

3. พฤติกรรมหนีโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมของเด็กที่มีสภาพเป็นนักเรียนแต่ไม่ไปโรงเรียน โดยปราศจากเหตุผลอันควร หรืออาจไปโรงเรียนแต่ไม่ยอมเข้าห้องเรียนโดยหลบอยู่ตามที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน หรืออาจมั่วสุมกับเพื่อนในที่ลับตา หรือสถานเริงรมย์ หรือแหล่งอบายมุข หรือแหล่งยาเสพติด การหนีโรงเรียนมักจะเกิดกับเด็กที่โตแล้วส่วนใหญ่มักเป็นเด็กที่มีปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว หรือปัญหากับครู ส่วนมากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครู มักจะเหมาเอาว่าเด็กพวกนี้เป็นเด็กที่ไม่รักดีเหลือขอ แต่โดยแท้จริงแล้วเด็กมีปัญหานี้เนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่งนับเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่ง

สาเหตุของการหนีโรงเรียน เกิดจากเหตุดังนี้

- สาเหตุจากครอบครัว
- สาเหตุจากโรงเรียน
- สาเหตุจากตัวเด็ก

วิธีแก้ปัญหาค่าการหนีโรงเรียน ดังนี้

- ครอบครัวให้ความรัก ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ เอาใจใส่ให้ถ้อย ให้กำลังใจ

คอยช่วยเหลือ บิดามารดาเป็นตัวอย่างที่ดี

- โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ โดยครูต้องเข้าใจในการพัฒนา และความต้องการของเด็ก ส่งเสริมปมเด่นเพื่อลบปมด้อย
 - การให้ความร่วมมือกันอย่างดีระหว่างโรงเรียนและบ้าน เพื่อแก้ไขสถานการณ์
- ที่ให้เกิดความยุ่งยากแก่เด็กตามโอกาสตามสมควร

4. พฤติกรรมอันธพาล หมายถึง พวกที่มีความประพฤติที่เป็นภัยต่อ ศีลธรรมจรรยาและความสงบสุข เช่น รุกรานคนอื่น ทำร้าย เล่นการพนัน ใช้กิริยาจาหาหยาบคาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคมและตนเอง เป็นสาเหตุนำไปสู่การเป็นอาชญากร ซึ่งอาการเริ่มแรกจะแสดงออกโดยการหนีโรงเรียน เมื่อสืบประวัติพบว่า เป็นคนโมโหร้าย ปัสสาวะรดที่นอน และมีปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ ฯลฯ

สาเหตุของการมีพฤติกรรมอันธพาล มีดังนี้

- อยู่ในครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแล หรือพ่อแม่ทะเลาะกัน
 - เด็กปรับตัวไม่เป็น ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน เด็กจึงรู้สึกเกลียดชังสังคม
 - มีความคิดว่าตัวเองเป็นที่รังเกียจของเพื่อน ทำให้มองโลกในแง่ร้าย
- วิธีแก้ไข ดังนี้

- ต้องสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความรักของครอบครัวที่มีต่อเด็ก

- ให้เด็กได้มีกิจกรรมทางสังคม เช่น เป็นสมาชิกชมรมต่าง ๆ ที่ทำประโยชน์แก่สังคม
- ให้การอบรมสั่งสอนให้รู้จักรับผิดชอบตนเองและสังคม

5. พฤติกรรมที่มีแนวโน้มทางรักร่วมเพศ หมายถึง พฤติกรรมเด็กที่ไม่สนใจเรื่องเพศตรงกันข้ามมีพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับเพศจริง ไม่ว่าจะเป็ความพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับเพศจริง ไม่ว่าจะเป็ความประพฤติกรรรมหรือการแต่งกายจะเป็นลักษณะที่ตรงกันข้ามกับเพศจริง และหันมาสนใจในเพศเดียวกัน ซึ่งสังเกตได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

5.1 พวกที่ไม่ม่มีลักษณะการผิตเพศในวัยเด็ก พออย่างเข้าสู่วัยรุ่น จึงแสดงความผิตปกติออกมา โดยเริ่มจากการแยกตัวจากสังคม ไม่สนใจเพศตรงข้าม ชอบคบเพื่อนเพศเดียวกันพวกนี้จะมีลักษณะเป็นชาย

5.2 พวกที่เป็นชายชอบคบเพื่อนหญิง ไม่ว่าจะเป็นท่าทางการแต่งกายบางคนจะแต่งหน้าทาปากแบบผู้หญิงเลย ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้เพราะอยากให้ผู้ชายมาสนใจ โดยเฉพาะผู้ชายหน้าตาดี

สาเหตุของการมีพฤติกรรมแนวโน้มรักร่วมเพศ สรุปได้ดังนี้

- การเลียนแบบพฤติกรรมจากบิดามารดาโดยการใกล้ชิดบิดามารดาไป
- บิดามารดาไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่จึงออกจากบ้านไปคบหาสมาคมกับเพื่อนที่เข้าใจกัน

ส่วนมากเป็นพวกเบี่ยงเบนเหมือนกัน

- สังคมบางแห่งเป็นเพศเดียวกันทั้งหมด เช่น วิทยาลัยพยาบาล
- มีการเสริมแรงแบบผิต
- พี่น้องเป็นหญิงหมด
- มีความเจ็บป่วยทางจิต

วิธีการแก้ไข มีดังนี้

- ครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความเอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น และสร้างบรรยากาศให้เป็นประชาธิปไตย

- ส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมตามเพศของตน
- บิดามารดาให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่บุตร เปิดโอกาสให้พบปะเพื่อนเพศเดียวกันในโอกาส

อันควร

ผกา สัตยธรรม (2550, หน้า 175-178) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดีนั้น เป็นการกระทำที่ควบคู่ไปกับการป้องกันไม่ให้เด็กสุขภาพจิตเสีย หรือสุขภาพจิตไม่ดี การส่งเสริมสุขภาพจิตของเด็กนั้น มีเกี่ยวข้องอยู่ด้วยกัน คือ บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องกับเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. บิดามารดาควรส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพกายดี เพราะผู้ที่จะมีสุขภาพจิตดีได้ต้องอาศัยการมีสุขภาพกายดีเป็นเบื้องต้น ซึ่งตรงกับคำกล่าวที่ว่า สุขภาพจิตที่แจ่มใสย่อมอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์ การไม่ปล่อยให้เด็กอดอยากขาดอาหาร เป็นต้น ทางโรงเรียนก็ควรช่วยจัดรายการอาหารกลางวัน สำหรับเด็กที่ไม่มีอาหารรับประทานด้วย
2. บิดามารดา ครูอาจารย์ ควรฝึกให้เด็กมีอารมณ์เย็น อารมณ์ดี เป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความแจ่มใสร่าเริงเบิกบาน เมื่อเด็กมีอารมณ์ฉุนเฉียว ควรอธิบายให้เข้าใจถึงความไม่ดีของความโกรธ เพราะเป็นการเกิดโทษแก่ตนเอง เช่น อาจทำให้หัวใจเต้นแรง ควบคุมสติไม่อยู่ เกิดความทุกข์แก่ตนฝ่ายเดียว
3. ฝึกให้เด็กรู้จักตนเองอย่างแท้จริงในด้านต่าง ๆ เช่น รู้จักนิสัยของตนเอง รู้จักพิจารณาตนเองว่ามีข้อดีข้อเสียที่จะต้องแก้ไขอย่างไร อาจเขียนข้อดี ข้อเสีย ข้อเสนอแนะที่จะแก้ไขให้มีนิสัยดีขึ้น และปฏิบัติในสิ่งที่ดีขึ้นต่อไป

ทศพร ประเสริฐสุข (2545, หน้า 101-105) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กสรุปได้ว่า ปัญหาของเด็กในโรงเรียนมีตั้งแต่ปัญหาเล็กน้อยไปจนถึงปัญหาใหญ่ ๆ เด็กที่มีปัญหาหรือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกไม่เหมาะสมกับสถานการณ์และไม่ยอมรับของครู เช่น ส่งเสียงดัง ขณะที่ครูสอนไม่ทำงานที่ครูมอบหมาย บางพฤติกรรมอาจก่ออันตรายแก่เพื่อนร่วมชั้น และต่อตัวนักเรียนเอง เช่น การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น ก่อความขุ่นเรียน จนทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนต้องหยุดชะงัก เป็นต้น บางลักษณะอาจเป็นพฤติกรรมทางด้านการถดถอยหลีกเลี่ยงจากความจริง เพื่อฝัน หรือเชื่องซึม เป็นต้น ในทางจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมทุกชนิดย่อมมีสาเหตุ เมื่อครูพบพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอาจจะวิเคราะห์ได้จากสาเหตุที่เกิด ดังนี้

1. พัฒนาการทางกาย ได้แก่ ความไม่ครบถ้วน ความสมบูรณ์ของอวัยวะ เช่น พิการตา บอด ขาดฟัน ผอมจนเกินไป อ้วนเกินไป
 2. พัฒนาการทางสังคม ได้แก่ สังคมในครอบครัว สังคมรอบ ๆ ตัว เพื่อน ๆ เพื่อนบ้าน ครอบครัวที่พ่อแม่แตกแยก หรือครอบครัวที่อบอุ่น จะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก
 3. พัฒนาการทางจิตใจ ได้แก่ สะเทือนใจอย่างรุนแรงเนื่องจากพ่อแม่ตายตั้งแต่ยังเล็ก ๆ ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว หน้าตาซีเห่ มีแผลเป็นชัดเจน เกิดในครอบครัวที่ต่ำต้อย ครอบครัวยากจนถูกบีบบังคับมาก พ่อแม่ไม่ให้ความสนใจ เป็นต้น เด็กที่มีพัฒนาการทางจิตใจดี สุขภาพจิตก็จะดี มองคนในแง่ดี เป็นคนรักคนอื่น พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด
- สรุป เมื่อพบนักเรียนที่มีปัญหาในโรงเรียนสิ่งแรกๆ ที่ควรคำนึงถึง คือ พฤติกรรมทุกอย่างต้องมีสาเหตุ ทางที่ดีแล้วควรหาพฤติกรรมนั้นว่าเกิดมาจากสาเหตุใด โดยการวิเคราะห์จาก

สถานการณ์ในอดีตและปัจจุบันของนักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมของนักเรียน เมื่อทราบสาเหตุแล้ว อาจจะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา การปรับพฤติกรรม ฯลฯ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กลดการกระทำที่เป็นปัญหาลง

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 4-19) กล่าวถึง การเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน สรุปได้ว่า ปัญหาทางจิตเวชในเด็กพบประมาณร้อยละ 10 ของประชากรทั่วไป เด็กบางคนเท่านั้นที่ต้องการประเมินสภาพจิตและรักษาในคลินิก แต่โดยส่วนใหญ่พ่อแม่และครูแนะแนวสามารถให้การช่วยเหลือได้ โดยให้คำแนะนำในระยะเริ่มก่อนเกิดปัญหารุนแรง หลังจากมีโปรแกรมการเฝ้าระวังโรคทางจิตเวชที่ดีทำให้พบปัญหาสุขภาพจิตในเด็กจำนวนมากขึ้น การช่วยเหลือจะได้ผลดี ถ้าทีมผู้รักษามีความตั้งใจในการช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่เด็กและพ่อแม่ เมื่อครูประจำชั้นพบเด็กที่มีปัญหาควรทำความเข้าใจ และวางแผนร่วมกับพ่อแม่จากนั้นแนะนำเข้าโปรแกรมเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิต ควรหลีกเลี่ยงที่จะระบุว่า เด็กมีปัญหา ถ้าปัญหานั้นยังไม่รุนแรงมีอาการช่วงสั้น ๆ ครูและครูแนะแนวที่ผ่านการฝึกงาน หรือการอบรมทางสุขภาพจิตสามารถให้การช่วยเหลือเบื้องต้นได้และถ้าหากยังไม่ได้ผลจึงส่งต่อเพื่อพบจิตแพทย์เด็กต่อไป

ศูนย์การศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาส คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2550, หน้า 19 อ้างถึงใน ปารีวรรณ โคตรชมพู, 2554) ได้ระบุว่า ปัจจุบันมีเด็กไทยติดยาบ้าถึง 6 แสนคน และได้ศึกษาวิจัยลักษณะพฤติกรรมเด็กที่ขี้แ้ว เด็กเสพยาและเด็กขายบริการที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก พบว่าเด็กเหล่านี้มีปัญหาความไม่มั่นคงทางด้านอารมณ์และจิตใจ จนกระทั่งได้รับการเรียกขานว่าเป็น “เด็กไทยพันธุ์ใหม่” นอกจากนี้ยังมีเด็กอาชิวะ ยกพวกตีกันและทำร้ายนักเรียนต่างสถาบันเกิดขึ้นเป็นประจำ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนไทยจำนวนมากไม่น้อยกำลังประสบภาวะปัญหาด้าน “อีคิว” ตกต่ำอย่างรุนแรง และไร้ภูมิคุ้มกันทางอารมณ์ ในการพัฒนาอีคิวนั้น โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับเด็ก เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนอย่างน้อย 9-12 ปี เป็นช่วงอายุที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะทางด้านอีคิว การพัฒนาอีคิวให้แก่เด็กนักเรียนสามารถบูรณาการได้ในแทบทุกรายวิชาและทุกระดับชั้น โดยครูอาจจะต้องเลือกและประยุกต์ให้เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน อาทิ สุขศึกษาสอนให้เด็ก รู้จักตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ฝึกการพูด และเขียนที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก วิทยาศาสตร์ให้เด็กแบ่งกลุ่มทำงานร่วมกับเพื่อนเรียนรู้การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและการแบ่งปัน ประวัติศาสตร์ เลือกลงตัวละคร ในประวัติศาสตร์ที่มีบุคลิกต่าง ๆ กัน ทั้งที่มีอีคิวดีและอีคิวตกต่ำ ให้นักเรียนวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมเหล่านั้น เป็นต้น นอกจากการบูรณาการแล้วยังสามารถจัดค่ายนอกสถานที่เพื่อฝึกทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความมีน้ำใจและการสร้างเสริมระเบียบวินัย

ดังที่ได้มีหน่วยงานบางแห่งในขณะนี้จัดกิจกรรมค่ายเด็กอาสาและค่ายเด็กคิดยาเสพติด เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาและสร้างค่านิยมใหม่ในทางบวกให้แก่เด็ก จากเอกสารข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่จะเลือกทิศทางการเดินทางของตนเอง ถ้าวัยรุ่นได้รับการเลี้ยงดูในวัยเด็กเป็นอย่างดี เขาจะก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ด้วยความมั่นคง แต่ถ้าพ่อแม่เลี้ยงดูเขาไม่ดี เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใยจากพ่อแม่ และถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ดีอีกด้วยแล้ว โอกาสที่เด็กจะสร้างปัญหาให้แก่สังคมย่อมมีมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเด็กขาดประสบการณ์ หรือขาดความยังคิดตามลักษณะของวัยรุ่นที่เรียกว่า พายุบุแคม ดังนั้นสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องหันมาให้ความสนใจวัยรุ่นกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะครอบครัว พ่อแม่ต้องให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ปรับปรุงสภาพครอบครัวให้น่าอยู่อาศัย สร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอย่างมีคุณภาพ ในขณะที่โรงเรียนก็ต้องมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นกว่าการให้ความรู้เพียงอย่างเดียว คือ ต้องมีส่วนร่วมในการให้ความรู้สร้างทักษะทางสังคมและความสามารถในการปรับตัวให้กับวัยรุ่น เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไป

สรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กวัยรุ่น ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก เมื่อพบนักเรียนที่มีปัญหาในโรงเรียนสิ่งแรกที่ควรคำนึงถึงคือ พฤติกรรมทุกอย่าง ต้องมีสาเหตุ ทางที่ดีแล้วควรหาพฤติกรรมนั้นว่าเกิดมาจากสาเหตุใด โดยการวิเคราะห์จากสถานการณ์ในอดีตและปัจจุบันของนักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมของนักเรียน เมื่อทราบสาเหตุแล้วอาจจะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา การปรับพฤติกรรม ฯลฯ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กลดการกระทำที่เป็นปัญหาลง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหา เศรษฐกิจ ปัญหา การระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2546, หน้า 131)

ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียนในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546, หน้า 7) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง เป็นกระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสาน งานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 16) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาและการบริหารทั้งระบบโรงเรียน โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีกับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และฝ่ายปกครอง รวมทั้งมีการประสานระหว่างระบบครอบครัว ระบบโรงเรียน และสาธารณสุขที่ต้องรับส่งต่อปัญหาวัยรุ่นที่สำคัญและเร่งด่วน

จากความหมายของ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังกล่าว สรุปได้ว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารงานเชิงระบบ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546, หน้า 1) การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร

เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เติบโตตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคนโดยเฉพาะบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญ ในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและความเมตตา ต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ตามมาตรา 6 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแนวการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ยังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนและถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 23 ที่ระบุว่า ในการจัดการศึกษาต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยกำหนดดำเนินการในเรื่อง ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข คือ ดี เก่ง และมีความสุข ทั้งนี้ การจัดการกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ และกรมส่งเสริมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ ชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น
2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน

วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 5) ให้วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชน มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน พร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 5) ได้สรุปคุณค่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข
5. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 5) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

5.1 ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

5.2 ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนัก ในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

5.3 คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

5.4 ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน

5.5 การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องทักษะ

การปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

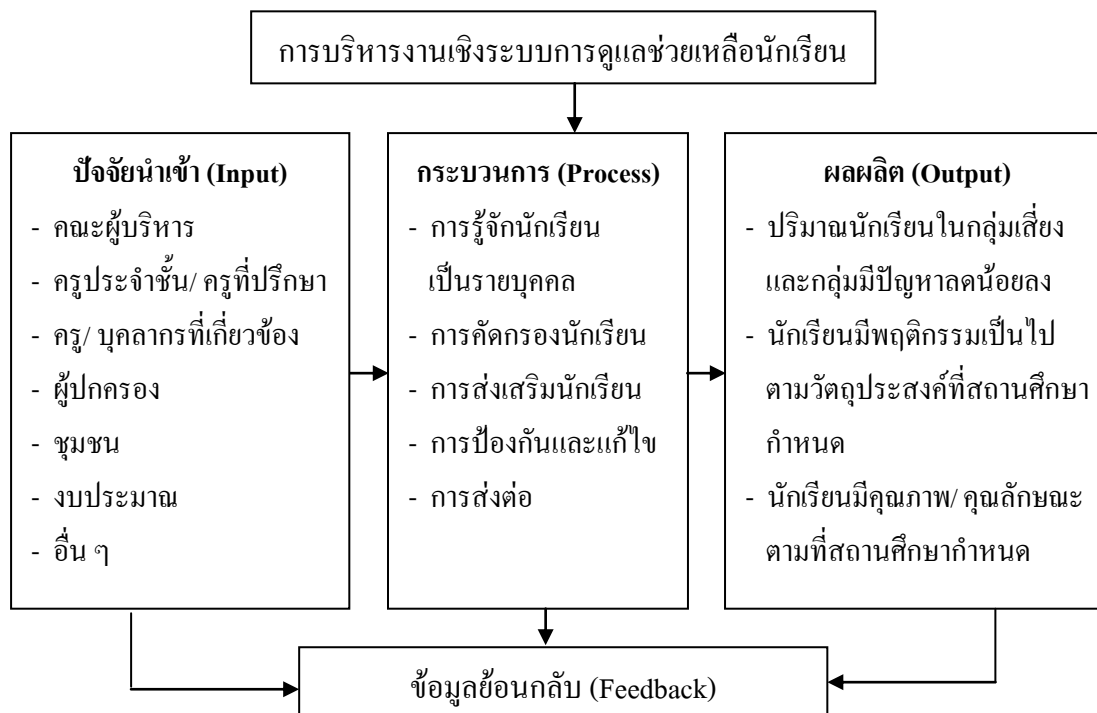
การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546, หน้า 40) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสารบัญญัติว่าด้วยการให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน

การประกันคุณภาพทางการศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการจัดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา) โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีขั้นตอนในการดำเนินการพร้อมเอกสารการทำงานของครูที่ปรึกษาในการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องพร้อมบุคลากรภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงคุณภาพ
2. มีโครงสร้างระบบการดูแลอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
3. นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
4. นักเรียนอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จตามศักยภาพ

อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ (2547, หน้า 61) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดขึ้นตามแนวคิดในการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กันสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังภาพที่ 2

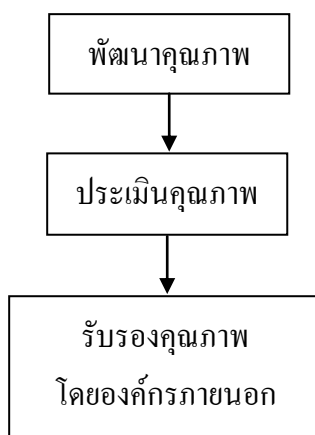
ภาพที่ 2 การบริหารงานเชิงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ, 2547, หน้า 61)

การประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน

1. การดูแลคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้ามาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายในเพราะการดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของการศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียม

ความพร้อมก่อนกับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน

กระบวนการแก้ไขปัญหายังเป็นระบบครบวงจร เป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพทั่วทุกระบบภายในองค์กร เป็นการบริหารงานแบบหนึ่งที่นิยม อาจเรียกว่า วงจรเดมมิ่ง ตามชื่อของผู้คิดค้นหรือนิยมเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การบริหารงานแบบ PDCA ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนโดยร่วมกันวางระบบ (P) ปฏิบัติตามระบบ (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุงระบบ (A) จะเห็นว่าวงจรจะมีความต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนควรมีระบบงานที่เป็นมาตรฐานและมีระบบการตรวจสอบที่ดี โดยมีการพัฒนาคุณภาพทั้งองค์กร ด้วยกิจกรรมหลัก 3 ขั้นตอน คือ พัฒนาคุณภาพ ประเมินคุณภาพ และรับรองคุณภาพ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กิจกรรมหลักในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน (อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ, 2547, หน้า 61)

การรับรองคุณภาพโรงเรียน จะส่งผลดังต่อไปนี้

1. การกระตุ้น ให้โรงเรียนเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
2. การสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งโรงเรียนทั้งรัฐและเอกชนจะต้องแสดงออก เพื่อให้สังคมมีความมั่นใจต่อระบบบริหารโรงเรียนด้วยการยินยอมให้องค์กรภายนอกซึ่งมีความรู้ความเข้าใจระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าไปประเมินตามกรอบที่ตกลงร่วมกัน
3. การให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ปกครอง
4. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการที่ผู้บริหารของโรงเรียนต่างทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้ประเมินในลักษณะของอาสาสมัคร

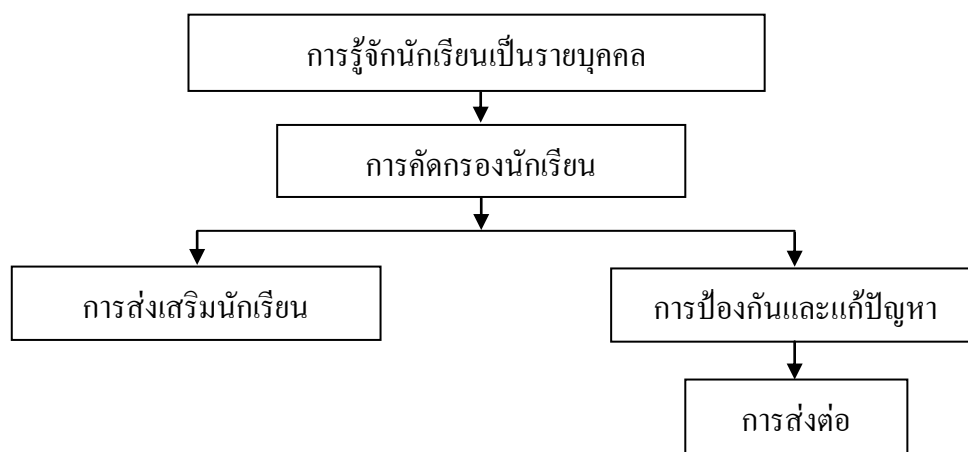
สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการบริหารมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กร โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีขั้นตอนในการดำเนินการพร้อมเอกสารการทำงานของครูที่ปรึกษาในการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง พร้อมบุคลากรภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

องค์ประกอบและกระบวนการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546, หน้า 8) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน
4. การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหา
5. การส่งต่อ

แต่ละองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กระบวนการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรมสุขภาพจิต, 2546, หน้า 8)

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ครูประจำชั้น ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ดังนี้

1. ด้านความสามารถ
 - 1.1 การเรียน
 - 1.2 ความสามารถพิเศษ/ อัจฉริยะ
2. ด้านสุขภาพ
 - 2.1 ร่างกาย/ ความพิการ
 - 2.2 จิตใจ-พฤติกรรม
3. ด้านครอบครัว
 - 3.1 เศรษฐกิจ
 - 3.2 การคุ้มครองสวัสดิภาพ
4. ด้านสารเสพติด
5. ด้านความปลอดภัย
6. พฤติกรรมทางเพศ
7. ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

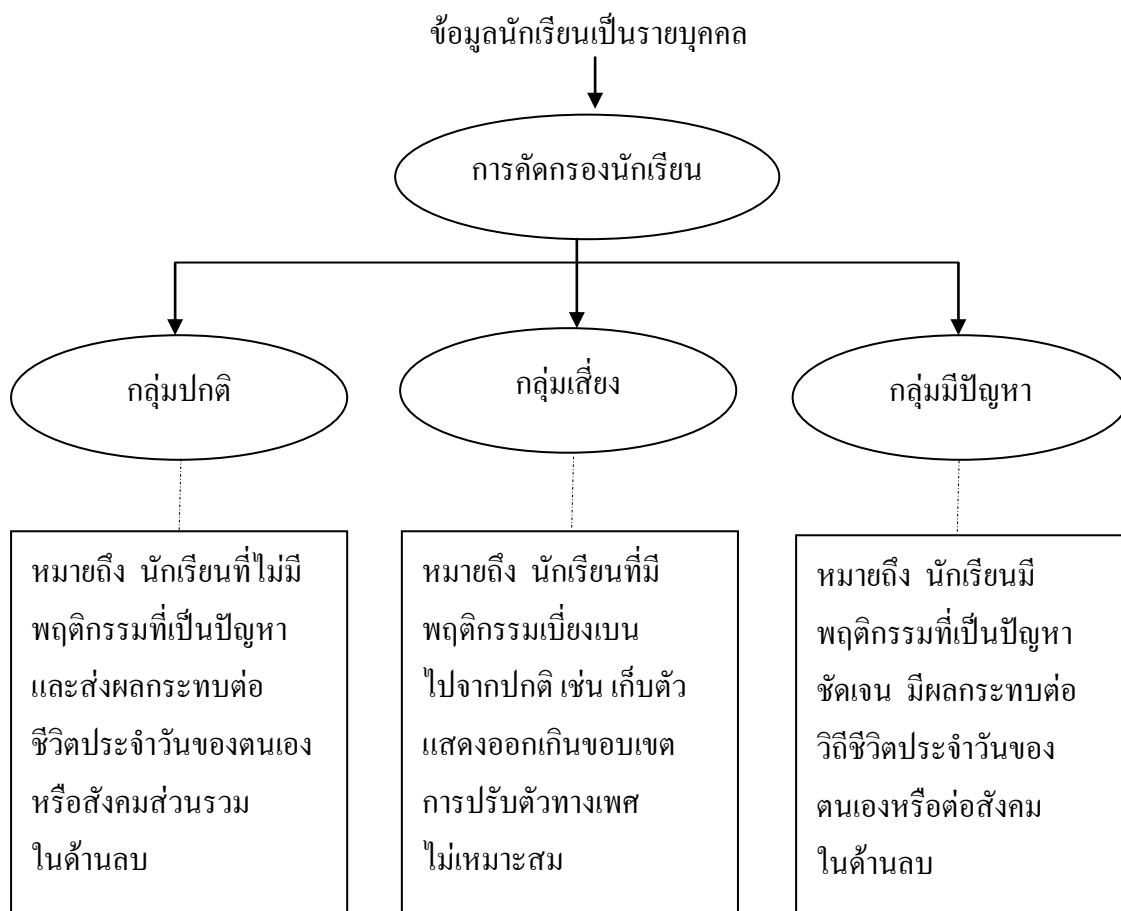
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านความสามารถทางการเรียน ศึกษาได้จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียน เช่น การมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ จากการสัมภาษณ์/ สอบถาม ครูประจำวิชา ผู้ปกครอง ด้านความสามารถพิเศษ สังเกตการณ์แสดงออกซึ่งความสามารถพิเศษ ความถนัด ความสนใจ การมีบทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน ด้านสุขภาพร่างกาย สำรวจความผิดปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางด้านร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน ความบกพร่องด้านการพูดและภาษา สำรวจโรคประจำตัว ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนสูงกับน้ำหนัก ความสะอาดของร่างกาย ด้านจิตใจและพฤติกรรม สังเกตสภาพอารมณ์

ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวลหรือซึมเศร้า ความประพฤติ เช่น การลักขโมย หรือทำร้ายตนเอง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียน ความสามารถพิเศษและการปรับตัว เช่น พฤติการณ์ไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้นและความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง ด้านครอบครัว ตำรวจ รายได้ของผู้ปกครอง ภาวะหนี้สิน ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย จำนวนเงินที่นักเรียน ได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพ ศึกษาความสามารถในการคุ้มครองดูแล นักเรียนได้อย่างปลอดภัยเหมาะสมของผู้ปกครอง ความเหมาะสมของที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์ ของคนในครอบครัว การถูกคุกคามล่วงละเมิดทางเพศ ด้านสารเสพติด สังเกตพฤติกรรม ที่แสดงออก เช่น พฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียน การใช้จ่าย การคบเพื่อน สุขภาพและบุคลิกภาพ สถานภาพทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัย ศึกษาข้อมูลจากสถานภาพครอบครัว และสิ่งแวดล้อม ข้อมูลการเดินทาง/ การใช้จ่ายพาหนะ การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา การแต่งกาย ด้านพฤติกรรมทางเพศ สังเกตพฤติกรรมทางด้านบุคลิกภาพที่แสดงออกว่าอยู่ในกลุ่ม ที่มีพฤติกรรมเหมือนเพศตรงข้ามหรือเบี่ยงเบนทางเพศ

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง ข้อมูลของนักเรียนแต่ละบุคคล ที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ทั้งในด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านส่วนตัว และประวัติพฤติกรรม ของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ที่จะทำให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจและรู้จัก นักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ ส่งเสริมพัฒนาหรือให้คำแนะนำช่วยเหลือ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา

การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น โรงเรียน ควรมีการประชุมครูกำหนดเกณฑ์การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครู ในโรงเรียนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่า ความรุนแรง หรือความถี่เท่าไรจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา การคัดกรองจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การคัดกรองนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 9)

จากการคัดกรอง ครูประจำชั้น ควรศึกษาข้อมูลและแยกนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง และลงบันทึกในแบบสรุปผลการคัดกรอง จะพบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แทรกอยู่ในเด็กทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ ได้แก่

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม
7. เด็กออทิสติก
8. เด็กอัจฉริยะ

สรุปการคัดกรองนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลมาพิจารณาเพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยง 3) กลุ่มมีปัญหา

การส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนอยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ใน กลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา กลับมามีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง โดยการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม
2. โครงการพิเศษต่าง ๆ
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. การจัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน

ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนทุกกลุ่ม (กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและ กลุ่มมีปัญหา) โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม จัดตามความต้องการของนักเรียนและให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

จัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน ควรจัดอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ครูประจำชั้น ควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลนักเรียนแต่ละคน วัตถุประสงค์ ในการจัดกิจกรรม กิจกรรมที่จะดำเนินการและจัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน สรุปและบันทึก หลักฐานการประชุมผู้ปกครองแต่ละครั้ง เพื่อประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง
2. เป็นข้อมูลสำหรับดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป
3. เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุม ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

ในครั้งต่อไป

ในการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน ครูประจำชั้นควรระมัดระวังคำพูด ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจ ในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน ควรนำกิจกรรมที่ช่วย กระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง ของนักเรียนร่วมกับโรงเรียน และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน ควรเป็นกิจกรรม ที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุด ตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดีขึ้น ส่วนกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรมให้เป็นกลุ่มปกติ และป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต โดยครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพ และมีความภาคภูมิใจในตนเองด้านต่าง ๆ มากขึ้น

การป้องกันและแก้ไขปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูประจำชั้นควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องได้รับความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญห โดยไม่ปล่อยปละนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน มีหลายเทคนิควิธีการ

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
 - 2.1 กิจกรรมในชั้นเรียน
 - 2.2 สื่อสารผู้ปกครอง
 - 2.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 2.4 กิจกรรมซ่อมเสริม
3. การติดตามดูแลช่วยเหลือ ครูควรจัดกิจกรรมการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ควรมีข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ข้อมูลการคัดกรองนักเรียน และข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษา และผู้เกี่ยวข้องที่มีความจำเป็นอย่างมากที่สุด ให้ความดูแลและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขไม่ปล่อยปละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคมกรณีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่มีปัญหา

การส่งต่อ

การส่งต่อในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูประจำชั้น ตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น ในกรณีที่มีปัญหาหากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่มีเด็กมีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องทาง และรวดเร็วขึ้น

การส่งต่อ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้นส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน ครูควรทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ สรุปรายชื่อนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา ในบันทึกการส่งต่อ ติดตามผลการช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

2. การส่งต่อภายนอก เป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกินความสามารถของโรงเรียน โดยครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกในรายการของนักเรียนที่ขาดต่อการช่วยเหลือของครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

ครูแนะแนวหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รับนักเรียนส่งต่อจากครูประจำชั้น ดำเนินการให้คำปรึกษาช่วยเหลือและประสานกับครูประจำชั้น เพื่อแจ้งผลการช่วยเหลือ ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ก็จะอยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น แต่ถ้ายังไม่ดีขึ้น ก็นำเข้าที่ประชุมปรึกษารายกรณี เพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจนพฤติกรรมดีขึ้น ก็ส่งกลับไปอยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น ในบางกรณีแม้จะเข้าที่ประชุมปรึกษารายกรณีแล้ว ก็ยังไม่ดีขึ้น ขาดต่อการช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ก็ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อหาสาเหตุและแก้ไขต่อไป การส่งต่อเป็นวิธีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้องวิธี ตามทักษะในวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละทาง เพื่อให้เกิดผลดีที่สุุดต่อนักเรียน

ผลสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. บุคลากรทุกคน ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ผู้รับผิดชอบวางระบบและดำเนินงานตามระบบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถบูรณาการเข้ากับภารกิจของสถานศึกษาได้
4. สร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นประชาธิปไตย
5. มีสารสนเทศของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. มีข้อมูลการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

สรุปรายงานและประชาสัมพันธุ์

สรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา ที่รุนแรงที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวินัยและพฤติกรรม

นักเรียน งานวิชาการ งานแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ยุทธนา เรื่องไฟศาล (2547) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาชาย และครูที่ปรึกษาหญิงอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนระหว่างความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาชายและครูที่ปรึกษาหญิงไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ สำคัญในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ โรงเรียนควรจัดเวลาและความสะดวก ให้ครูในการออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน โรงเรียนควรคัดกรองนักเรียนในข้อมูลหลาย ๆ ด้าน โรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจให้กับครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมก่อนเรียนเพื่อให้เกิด ความเข้าใจตรงกัน โรงเรียนควรพัฒนาครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนทั้งเทคนิคในการให้ คำปรึกษาแก่นักเรียนและครูที่ปรึกษาควรพยายามแก้ไขปัญหานักเรียนก่อนมีการส่งต่อ

รจนา สินทิ (2547) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามระบบการช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารและครูประสบปัญหาในระดับปานกลาง และพบว่า สภาพการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ที่ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายคน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน และเพื่อให้การ ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น หน่วยงานต้นสังกัดต้องติดตามประเมินปัญหาและแก้ไขให้ตรงกับสภาพและความต้องการ ของแต่ละโรงเรียน ควรจัดให้ครูมีการติดตามประเมินปัญหาและแก้ไขให้ตรงกับสภาพและ ความต้องการของแต่ละโรงเรียน และควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมทั้งผู้บริหารและครู (รจนา สินทิ, 2547, หน้า 126-129)

ขมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา (2548) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการประเมินตนเอง ด้านความสามารถในการดำเนินการ และความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ใน

ระดับมาก ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีปัญหาในระดับน้อย ส่วนแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการบริหาร ผู้บริหารควรบริหารระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยตนเอง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน ด้านการคัดกรองนักเรียน ระบบการคัดกรองนักเรียนสามารถแก้ไขนักเรียนได้ตรงกับปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรมีระบบการส่งเสริมนักเรียนอย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณรองรับ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา โรงเรียนควรมีระบบการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียนอย่างเป็นทางการ มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณรองรับ ด้านการส่งต่อเห็นว่าโรงเรียนควรมีระบบการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างชัดเจน ส่วนในด้านการดำเนินการอื่น ๆ พบว่า โรงเรียนควรมีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สนาม ทับทิมไส (2548) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการพิจารณามาตรฐานตัวชี้วัดงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประเมินผลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการสรุปผลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และปัญหาในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยเพราะขาดความรู้ ขาดผู้นำ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ได้แก่ โรงเรียนต้องแต่งตั้งคณะทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการแก่ครูผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และโรงเรียนคอยกำกับติดตามการดำเนินงาน

จรรโลง ธนกัญญา (2549) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า โดยรวมมีระดับของผลที่เกิดจากการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ทุกด้าน มีผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

วีระชัย รอดหลง (2549) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการดำเนินงานสูงที่สุดในระดับมาก คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ระดับการดำเนินงานต่ำที่สุดในระดับปานกลาง คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน เรียงลำดับสภาพการดำเนินงานจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ส่วนสภาพปัญหาในการดำเนินงาน พบว่า ที่มีมากที่สุด คือ ปัญหาที่เกิดจากครูที่รับผิดชอบ รองลงมาคือ ปัญหาที่เกิดจากนักเรียน ปัญหาที่เกิดจากฝ่ายบริหาร ปัญหาผู้ปกครองไม่อยู่รอพบ

จักรี โพธิ์สำนัก (2550) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ที่จำแนกตามประเภทโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทศพิช ลุนสะแกวงษ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศราด พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศราด ใน 5 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศราด ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามประเภทโรงเรียน ภูมิการศึกษา และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูผู้สอนกับผู้บริหาร ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียน

ที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 5 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุรัชต์ ชาตะรักษ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ระดับการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านผลผลิต และเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และตามประเภทของ โรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ครูผู้สอนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ครูผู้สอนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ครูผู้สอนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อเสนอแนะของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย คือ 1) โรงเรียนควรมีคณะกรรมการ
นิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ 2) โรงเรียนควรมีการพัฒนาาระบบสารสนเทศ 3) โรงเรียนความพร้อม
ด้านเอกสาร สื่อ และอุปกรณ์ สำหรับการดำเนินงาน 4) โรงเรียนควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้
แก่ครูเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) โรงเรียนควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

พัชรารัตน์ เดชสุภา (2551) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของครู โรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สระแก้ว เขต 1 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียน
ประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวม
มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับปัญหาจาก
มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ
นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนและ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และเมื่อเปรียบเทียบ
ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอ
คลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่จำแนกตามระดับช่วงชั้นในภาพรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวม
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

บลัม (Blum, 1997, p. 2348-A) ได้วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการวินัยโรงเรียน
จำนวน 26 รูปแบบ ในแง่แนวคิดเชิงทฤษฎี จุดแข็ง จุดอ่อน และหลักหมายเชิงประจักษ์ที่สนับสนุน
จากการศึกษาเอกสาร สรุปว่า ยังไม่มีวิธีฝึกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาทุก ๆ สถานการณ์
และไม่มีกรฝึกอบรมครั้งใดครั้งหนึ่งมีผลดีในการช่วยให้ครูแก้ปัญหาทางวินัย และควรทำ
การฝึกอบรมในการแก้ปัญหาวินัยนักเรียนให้กับครูประจำก่อนหรือนักศึกษาครู ดังนั้นการศึกษา
ครั้งนี้มุ่งศึกษาจำนวน โปรแกรมการผลิตครูที่จัดให้มีรายวิชาเฉพาะด้านวินัยนักเรียนไว้ในหลักสูตร
การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามส่งไปยังสถาบันที่จัดหลักสูตรผลิตครู จำนวน 467 แห่ง ผลการศึกษา
พบว่า มีสถาบันจำนวนร้อยละ 51 ที่จัดรายวิชาวินัยนักเรียนไว้ในหลักสูตร แต่มีร้อยละ 43 เท่านั้น
ที่บังคับให้เรียน โดยวิชาวินัยนักเรียนมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องประวัติของการเกิดวินัยนักเรียน
และรูปแบบการแก้วินัยนักเรียน โดยมีเอกสารตำรา และสื่อทัศนูปกรณ์ประกอบการเรียน
การสอน

โคล (Cole, 2000, p. 3850-A) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยครูใหญ่
ในด้านการควบคุมดูแลวินัยนักเรียนตามความคิดเห็นของครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ในโรงเรียน
ของรัฐจอร์เจีย การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่

ได้อย่างเหมาะสมในการกำจัดกลุ่มนักเรียนที่จะรวมกลุ่มกันกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างแขกผู้มาเยี่ยมเยียน โรงเรียนกับบุคลากรของโรงเรียนควบคุมการเข้าชั้นเรียนของนักเรียนและประสานงานกับหน่วยงานกับหน่วยงานสนับสนุนการทำกิจกรรมของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเบื้องต้นของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวินัยแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้ การเสริมสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เกิดการสร้างสรรคค์พฤติกรรมที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความผิดทางวินัยของนักเรียนเป็นผู้ประสานงานกับบุคลากรภายนอก บุคลากรมาร่วมทำงาน และการบริหารงบประมาณ แต่ทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้เรื่องอื่น ๆ อีกจำนวนมากไม่แตกต่างกัน

อัล-ตันซิจิ (Al-Tanciji, 2001) ได้ศึกษาการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองในประเทศต่าง ๆ ในโรงเรียนประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเมริคส์ และได้กำหนดว่าการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองช่วยให้เกิดความสำเร็จของ “โรงเรียนดีเด่น” หรือไม่ เพื่อตอบคำถามวิจัยนี้ จึงได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ ครู และผู้ปกครองจากโรงเรียนดีเด่น และ โรงเรียนธรรมดาในเมืองคูเพีย รัฐอาร์จันท์ และเมืองริสอัล-คยามาห์ โรงเรียนดีเด่นเหล่านี้ได้รับรางวัลสำหรับการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อทำการเปรียบเทียบ จึงได้เลือกโรงเรียนธรรมดาจากการตั้งระดับที่เหมือน ๆ กันกับโรงเรียนดีเด่นมาศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 70 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองประเภทแรกคือ การทำหน้าที่ผู้ปกครองที่บ้าน โรงเรียนติดต่อกับผู้ปกครอง แต่ผู้ปกครองไม่ก็้นตอบกลับมา ผู้ปกครองไม่ก็้นช่วยบุตรหลายคนด้านการเรียนไม่ได้ นอกจากนี้เมื่อบุตรหลาน โตขึ้นผู้ปกครองชอบให้บุตรหลานเป็นอิสระมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้นผู้ปกครองไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับโอกาสถ้ากิจกรรมเป็นการเฉลิมฉลอง การเข้าร่วมอาจจะมีสูง แต่ถ้ากิจกรรมเป็นการบรรยาย ผู้ปกครองอาจจะเข้าร่วมน้อยมาก ผู้ปกครองทั่วไปไม่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานของตนและมักจะไมช่วยโรงเรียนให้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรชุมชนด้วย

ทีด (Teed, 2002, p. 1715-A) ได้ศึกษาการพบนักเรียนเพื่อรู้จักความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน: ครูประจักษ์กับความเข้าใจในการให้คำปรึกษาในชั้นเรียน พบว่าลักษณะพิเศษของเด็กมีลักษณะเหมือนกันคือ ครอบครัวหย่าร้าง ครอบครัวขนาดใหญ่ ผู้ปกครองติดสารเสพติด เด็กมีความรุนแรง ถูกทารุณทางเพศ ถูกทอดทิ้ง พิกัด เด็กสุขภาพไม่ดีต้องเข้ายาบำบัด สิ่งเหล่านี้เป็นแรงกดดันอย่างมากและมีผลกระทบต่อชีวิตเด็ก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องเอาใจใส่ต่อปัญหาและความต้องการของนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ การศึกษาพบว่า ครู ได้ใช้วิธีการให้คำปรึกษาที่หลากหลาย วิธีการใช้ชั้นเรียน วิธีที่ใช้มากที่สุดคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นมาตรการป้องกัน รักษา ฟื้นฟูได้อีกด้วย

กู๊ดแมน (Goodman, 2003, p. 11178-A) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียน เป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจเยาวชนในชุมชน ที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อเยาวชน พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคล โดยมีเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่สุข/ ไม่อยู่นิ่ง พวกซึมเศร้าและพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์เฉพาะบุคคลถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมการกินไม่เหมาะสม ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่ผิดปกติทางจิตใจมีความแม่นยำ และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเพียงครูและเพื่อนเยาวชน

มุชาโด (Muchado, 2003) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสำรวจความจำเป็นที่รับรู้สำหรับการให้บริการ ประเด็นที่จะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการแนะแนวในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความกังวลใจเรื่องการสอบตกและการได้รับคัดเลือกเข้าทำงานที่ดีและวิธีที่เขาได้รับการปฏิบัติตอบ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนรู้สึกไม่มั่นคงต่อการกระทำที่ไม่เหมาะสมทุกชนิด ดังนั้น จำเป็นต้องให้บริการช่วยเหลือการให้อานาจเขาสำหรับเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้ปกครองและนักแนะแนวมืออาชีพแสดงความเป็นห่วงในการให้การแนะแนวในโรงเรียน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ต่างระบุว่ามีความจำเป็นต้องมีการแนะแนวในโรงเรียนและยังพบผลการวิจัยครั้งนี้ว่า บทเรียนแนะแนวมีประโยชน์มากครูแนะแนวสมควรได้รับการฝึกอบรม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญได้คือ ปัญหาด้านวินัยนักเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ความต้องการของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการองค์กร กระบวนการบริหารจัดการภายในของโรงเรียน ให้เป็นระบบที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างสมบูรณ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และการวางกรอบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน ให้แก้ไขตามพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีกฎระเบียบในการลงโทษนักเรียนในเชิงบวก ไม่ได้จับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือ สนับสนุน ให้นักเรียนได้แก้ไขในพฤติกรรมของตนเอง ปัจจัยดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่เป็นแบบอย่างที่ดี มีส่วนทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป โดยผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหาร ครู ที่ปรึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง ส่วนตัวแปรตาม คือ ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ มีวิธีการ และมีเครื่องมือที่หลากหลาย แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวของนักเรียนเอง ปัญหาจากสภาพครอบครัวพ่อแม่และผู้ปกครอง ปัญหาในโรงเรียนเนื่องจากครู

เพื่อนนักเรียน บรรยากาศในโรงเรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคม โรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องบริหารจัดการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดใน 5 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย

- 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน
- 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 5) ด้านการส่งต่อ

ซึ่งวิธีการดังกล่าวเอื้อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงในการดูแล ส่งเสริมป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำไป ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนานักเรียน และเพื่อเป็นแนวทางแก่โรงเรียนในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลดี ต่อเยาวชนของประเทศชาติสืบไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นครั้งนี้ เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้การแบบสอบถามผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อการศึกษาปัญหาและการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยี ณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้หลักการและแนวคิดตาม คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ภายใต้ขอบข่ายนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) เมื่อทราบปัญหาแล้วจึงใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 โรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญ และชำนาญทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ นักวิชาการ สารวัตรนักเรียน และฝ่ายบริหาร ทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยี ณิชยการสัตหีบ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
7. การสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนและนักเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยี ณิชยการสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่ปฏิบัติการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2558 ครูผู้สอนมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่
ช่วงที่ 1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร 3 คน ครู 9 คน ผู้ปกครอง 101 คน นักเรียน 101 คน รวมทั้งหมด 214 คน

ประจำปีการศึกษา 2558 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ช่วงที่ 2 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อทราบปัญหาแล้วจึงใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 โรงเรียน คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีราชา วิทยาลัยเทคโนโลยีจอมเทียนบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรพัทยา ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและชำนาญทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ นักวิชาการ สารวัตรนักเรียน และฝ่ายบริหารทั่วไปที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวม 18 คน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) แล้วทำการสุ่มตามประเภทของกลุ่มประชากร แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยคำนวณสัดส่วนของประชากรกับกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตัวแปร ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประเภท	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ผู้บริหาร	5	3
2. ครูที่ปรึกษา	20	9
3. ผู้ปกครอง	225	101
4. นักเรียน	225	101
รวมทั้งสิ้น	475	214

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างแบบสอบถามที่รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีรายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีลักษณะ

เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ซึ่งการจัดทำเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยต้องการให้มีการระบุปัญหาให้ชัดเจนมากขึ้น จะได้เห็นความแตกต่างของระดับปัญหาชัดเจนขึ้น ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเอกสารสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา การส่งต่อ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามและกรอบแนวคิด ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

2. สร้างแบบสอบถามถึงปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ตามข้อ 1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ได้ตรวจสอบ เสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้อง

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ความสมบูรณ์ ถูกต้อง และรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง

แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สำนวนภาษา และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) จำนวน 5 คน ดังนี้

3.1	ดร.สถาพร พุทธิพิศกุล	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3.2	ดร.ชัยพจน์ รักราม	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3.3	ดร.ธนวิน ทองแพง	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3.4	นายศิริชัย กุรุเสถียร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ
3.5	นางปิยานุช เสือสีนวล	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ

โดยวิธีการตัดสินพิจารณาเป็นรายข้อตามดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) ในแต่ละข้อตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอประธานและคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน

5. นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .34-.65

6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (Try-out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติในการหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาเป็นขั้นสุดท้าย เพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อคิดเห็นจากผู้ที่มิประสบความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ปัญหากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ความรู้ด้านต่าง ๆ มาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละด้าน สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย ได้จัดทำเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชการสัตหีบ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมทั้งแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์จากคณะผู้บริหาร โรงเรียน ครู ตัวแทนผู้ปกครองและนักเรียนและผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ช่วงที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 โรงเรียน คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีราชา วิทยาลัยเทคโนโลยีจอมเทียนบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรพัทยา ที่เป็นผู้เกี่ยวข้องเชี่ยวชาญด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ นักวิชาการ สารวัตรนักเรียน และฝ่ายบริหารทั่วไป ที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชการสัตหีบต่อไป เพื่อวิเคราะห์ข้อเสนอแนะวิธีการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้
 ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัย
 การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาระดับปัญหากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัย
 โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบสอบถาม และนำรายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 แต่ละกิจกรรมมาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการให้คะแนนน้ำหนักของตัวเลือกที่เป็นคำตอบ
 ในแต่ละข้อดังนี้

1. ประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติตาม
 วัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีค่าแต่ละระดับ ดังต่อไปนี้ (Best & Kahn, 1993, p. 1)
 - 5 หมายถึง ปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง ปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก
 - 3 หมายถึง ปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง ปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง ปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับปัญหากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หาค่าเฉลี่ย
 เป็นรายด้าน โดยใช้ เกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 24)
 - 4.51-5.00 หมายถึง ระดับของปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 3.51-4.50 หมายถึง ระดับของปัญหาอยู่ในระดับมาก
 - 2.51-3.50 หมายถึง ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.51-2.50 หมายถึง ระดับของปัญหาอยู่ในระดับน้อย
 - 1.00-1.50 หมายถึง ระดับของปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ช่วงที่ 2 เมื่อทราบปัญหาแล้วจึงใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ
 3 โรงเรียน คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีราชา วิทยาลัยเทคโนโลยีจอมเทียนบริหารธุรกิจ และวิทยาลัย
 เทคโนโลยีอักษรพัทยา ที่เชี่ยวชาญด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ฝ่ายบริหาร รองผู้อำนวยการ
 และฝ่ายบริหารทั่วไป เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัย
 เทคโนโลยีพัฒนวิชาการสืบต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมทางคณิตศาสตร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชการสัตหีบ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

การสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้นำข้อมูลที่ได้จากการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงและการบันทึกภาคสนามมาพิจารณาหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ นำข้อมูลกลับมาอ่านพิจารณาอีกครั้ง โดยละเอียดแล้วจึงตีความพร้อมทำการดึงข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกัน มีการสร้างหัวข้อสรุป และกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดในตัวข้อมูล โดยมีรหัสข้อมูลกำกับทุกข้อความหรือทุกประโยคแล้วจึงตั้งคำสำคัญ ซึ่งจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อยที่อยู่ภายใต้ความหมายของกลุ่มใหญ่ อธิบายปรากฏการณ์คู่แตรอย่างละเอียดครบถ้วน โดยเขียนให้มีความต่อเนื่องและกลมกลืนกันระหว่างข้อความหรือประโยค ความหมายและหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้ต้องพยายามตัดข้อมูลหรือหัวข้อที่ไม่จำเป็นออก ใช้การเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน โดยจะไม่มีการนำทฤษฎีไปควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญที่ได้ เพื่อแสดงความชัดเจนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และตรวจสอบความตรงของข้อมูล โดยนำข้อสรุปไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบว่าเป็นความจริงตามที่บรรยายและอธิบายมาหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อสรุปสุดท้ายที่สมบูรณ์และเป็นข้อค้นพบจากการให้ข้อมูลจริงของผู้ให้ข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลมาตรวจสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

การเขียนและเสนอข้อมูลในรายงานนี้ใช้วิธีเขียนพรรณนาวิเคราะห์ (Content analysis) โดยใช้วิธีอุปนัยเป็นสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่าการดำเนินการ 3 ประการ คือ การจัดประเภทข้อมูล (Category) การตีความ (Interpretation) และการสรุปหาข้อสรุปร่วม (Common conclusion) ซึ่งสามารถนำมาสรุปเพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชการสัตหีบ

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านทบทวน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน และการตีความหมายจากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยว่าเที่ยงตรงตามที่ ผู้ให้ข้อเสนอแนะ และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้ว จึงแก้ไขข้อมูล นำเอาข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และสรุปผล แล้วจึงทำรายงานฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ความสะดวกในการวิเคราะห์ และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Means)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่จะเกิดความคลาดเคลื่อน
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of squares)
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean square)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
1. ผู้บริหาร	3	1.40
2. ครูที่ปรึกษา	9	4.20
3. ผู้ปกครอง	101	47.20
4. นักเรียน	101	47.20
รวม	214	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ผู้บริหาร 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40 ครูที่ปรึกษา 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 ผู้ปกครอง 101 คน คิดเป็นร้อยละ 47.20 และนักเรียน 101 คิดเป็นร้อยละ 47.20

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ดังตารางที่ 3 ถึงตารางที่ 8

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน

	<i>n</i> = 214		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.96	0.60	ปานกลาง	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	2.83	0.67	ปานกลาง	4
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	2.90	0.70	ปานกลาง	3
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา	2.78	0.78	ปานกลาง	5
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	2.95	0.71	ปานกลาง	2
รวม	2.88	0.47	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	n = 214		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	3.15	0.78	ปานกลาง	1
2. สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	3.06	0.70	ปานกลาง	3
3. สถานศึกษามีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา	2.88	0.77	ปานกลาง	6
4. สถานศึกษาได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน	2.90	0.77	ปานกลาง	5
5. สถานศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สังเกต สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ เป็นต้น	2.95	0.83	ปานกลาง	4
6. สถานศึกษาปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	2.86	0.73	ปานกลาง	6
7. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน สรุปผล และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	2.82	0.74	ปานกลาง	7
8. สถานศึกษามีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน	3.10	0.76	ปานกลาง	2
รวม	2.96	0.60	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้น และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สถานศึกษามีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน

และสถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน

ด้านการคัดกรองนักเรียน	<i>n</i> = 214		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน	3.06	0.86	ปานกลาง	1
2. นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการคัดกรอง	2.79	0.75	ปานกลาง	5
3. นักเรียนได้รับการพิจารณาคัดกรองเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	2.93	0.88	ปานกลาง	2
4. สถานศึกษาได้มีการสรุปผล การคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น	2.72	0.71	ปานกลาง	7
5. สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา	2.87	0.80	ปานกลาง	3
6. สถานศึกษาจัดทำข้อมูลการคัดกรองนักเรียนถือเป็นความลับไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนจัดอยู่ในกลุ่มใด	2.68	0.85	ปานกลาง	8
7. สถานศึกษามีข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เป็นปัจจุบัน	2.82	1.00	ปานกลาง	4
8. สถานศึกษาได้มีการจัดทำเอกสาร สารสนเทศ ผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	2.73	0.93	ปานกลาง	6
รวม	2.83	0.67	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่

สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน ได้อย่างชัดเจน นักเรียนได้รับการพิจารณาคัดกรองเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และสถานศึกษาคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ด้านการส่งเสริมนักเรียน	<i>n</i> = 214		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. สถานศึกษามีแผน/ โครงการ/ กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม	2.85	0.83	ปานกลาง	6
2. สถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ	2.96	0.86	ปานกลาง	3
3. สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ทุกภาคเรียน	3.01	0.94	ปานกลาง	2
4. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาดอย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี	2.81	0.87	ปานกลาง	7
5. สถานศึกษามีการจัดตั้งชมรม/ กลุ่ม ตามความสนใจของนักเรียน	2.75	0.86	ปานกลาง	8
6. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ	3.05	0.91	ปานกลาง	1
7. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำสัปดาห์	2.91	0.85	ปานกลาง	4
8. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียนที่เหมาะสมเต็มตามศักยภาพ	2.88	0.92	ปานกลาง	5
รวม	2.90	0.70	ปานกลาง	

จากตารางที่ 6 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่

สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ทุกภาคเรียน และสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	<i>n</i> = 214		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. สถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาโดยเฉพาะ	2.83	0.91	ปานกลาง	3
2. สถานศึกษามีบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน อย่างเป็นระบบ	2.85	0.92	ปานกลาง	2
3. สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.75	0.91	ปานกลาง	4
4. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้	2.89	0.93	ปานกลาง	1
5. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง	2.73	0.84	ปานกลาง	6
6. สถานศึกษาจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมนักเรียน อย่างจริงจัง	2.69	0.86	ปานกลาง	8
7. สถานศึกษาได้จัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน อยู่เสมอ	2.73	0.93	ปานกลาง	7
8. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง	2.75	0.92	ปานกลาง	5
รวม	2.78	0.78	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวม

และรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ สถานศึกษามีบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างเป็นระบบ และสถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาโดยเฉพาะ ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งต่อ

ด้านการส่งต่อ	n = 214		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณี	2.78	0.85	ปานกลาง	7
2. ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ ครูฝ่ายปกครอง/ ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไป	2.77	0.85	ปานกลาง	8
3. คณะครูร่วมกันพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอก	3.13	0.95	ปานกลาง	1
4. สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป	3.09	0.90	ปานกลาง	2
5. สถานศึกษาวางระบบการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น ๆ	3.05	0.89	ปานกลาง	3
6. สถานศึกษามีการติดต่อประสานงานการดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	2.96	0.91	ปานกลาง	4
7. สถานศึกษามีการทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ	2.92	0.84	ปานกลาง	6
8. สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจากผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	2.93	0.87	ปานกลาง	5
รวม	2.95	0.71	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการ สัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ คณะครูร่วมกันพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อการส่งต่อภายนอกสถานศึกษามีการส่งต่อ นักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป และสถานศึกษา วางระบบการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น ๆ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัย เทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในแต่ละด้าน ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีราชา วิทยาลัยเทคโนโลยีจอมเทียน บริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรพัทยา ที่เป็นต้นแบบทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการนำระบบ IT มาใช้ในการเก็บข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ สามารถนำไปใช้ได้ อย่างสะดวก รวดเร็ว และข้อมูลต้องปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน มีแผนงานในการเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างเป็นรูปธรรม เพราะการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือ เมื่อครูไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ครูก็จะเห็นสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน ของผู้ปกครอง มีโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง ซึ่งทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกที่ดีต่อครูและโรงเรียน และยังสามารถได้ข้อมูลของนักเรียนที่เป็นจริง ในการที่จะจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นราย ๆ ไป โรงเรียนโดยผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการออก เยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา เป็นค่าพาหนะในการเดินทางเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ควรมีการกำหนดแนวทางการให้ครูไปเยี่ยมพบปะกับ ผู้ปกครองและนักเรียนที่บ้านของเขา อันจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน และทำให้ครูได้เห็นสภาพแท้จริงของสิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่ทางครอบครัวของนักเรียน อันจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน”

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้เป็นมาตรฐาน และในการสรุปผลการจำแนกนักเรียนควรพิจารณาจากข้อมูลนักเรียนหลาย ๆ ด้าน อาศัยความละเอียดถี่ถ้วน โดยใช้เกณฑ์การคัดกรองที่ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน มีการประสานกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดกรองนักเรียน เพราะผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาคัดกรองที่ดีที่สุด การประสานกับผู้ปกครองนักเรียนต้องให้ความเข้าใจที่ตรงกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนมีประสิทธิภาพ ควรระมัดระวังการสื่อสารที่จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนอยู่กลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ซึ่งอาจจะมีผลเสียต่อตัวนักเรียน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ว่า “คนรู้จะต้องรู้และเข้าใจอย่าท้อแท้ในแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อที่จะได้แปลออกมาได้อย่างถูกต้องว่าเด็กแต่ละคนอยู่ในกลุ่มไหน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหา และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ด้วย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้ปกครอง และเพื่อเกิดความสบายใจทั้งสองฝ่ายในการแบ่งกลุ่มเด็กนักเรียน”

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรเน้นการบูรณาการการจัดกิจกรรมการสอน ปกติกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการสอดแทรกการให้การช่วยเหลือและพัฒนาควบคู่กันไป รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกคนตามสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละคน ไม่ใช่ภาพรวมทั้งหมด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ว่า “โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ตรงตามความต้องการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้วย”

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรยึดหลักการป้องกันเป็นอันดับแรก การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาจะดำเนินการต่อเมื่อการป้องกันไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุม ดังนั้น การป้องกันควรเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกัน สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้นักเรียนตระหนักถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด ส่วนการช่วยเหลือและแก้ไขควรยึดหลักการให้ความช่วยเหลือเป็นรายกรณีมีความเหมาะสม โดยวิธีการศึกษาข้อมูลให้ครอบคลุมปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และวางแผนให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ควรดำเนินงานเป็นทีม เพราะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถหลายด้าน อาศัยหลักจิตวิทยา เทคนิคการแก้ไขปัญหาจากบุคลากรทุก ๆ ฝ่าย ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียน กลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม”

5. ด้านการส่งต่อ โรงเรียนและครูที่ปรึกษาควรวัดดูประสงค์ของการส่งต่อว่าเป็น กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมที่สุด พัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ โดยการช่วยเหลือ เป็นรายกรณีจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยจะต้องคำนึงถึง แหล่งส่งต่อภายนอกที่เหมาะสม ประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง โดยที่โรงเรียนและครู ที่ปรึกษาจะต้องติดตามผลการช่วยเหลือแก้ไขอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะมีการส่งกลับนักเรียนคืนสู่ปกติ ครูที่ปรึกษาควรรพยายามแก้ไขปัญหานักเรียนก่อนการส่งต่อเป็นลำดับ เป็นขั้นเป็นตอนและ มีการประสานกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่ว่า “การป้องกันและแก้ไขปัญหา ของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหา ของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานี้เป็นบทบาทหน้าที่ของ ครูที่ปรึกษาหรือครู คนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลาม กลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข”

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ช่วงที่ 1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร 3 คน ครู 9 คน ผู้ปกครอง 101 คน นักเรียน 101 คน รวมทั้งหมด 214 คน ประจำปีการศึกษา 2558 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ช่วงที่ 2 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเมื่อทราบปัญหาแล้วจึงใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 โรงเรียน คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีราชา วิทยาลัยเทคโนโลยีจอมเทียนบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรพัทยา ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและชำนาญทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ นักวิชาการ สารวัตรนักเรียน และฝ่ายบริหารทั่วไป ที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวม 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.34-0.65 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ สถานศึกษามีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน และสถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน ได้อย่างชัดเจน นักเรียนได้รับการพิจารณาคัดกรองเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และสถานศึกษาคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ตามลำดับ

1.3 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ทุกภาคเรียน และสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

1.4 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ สถานศึกษามีบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างเป็นระบบ และสถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาโดยเฉพาะ ตามลำดับ

1.5 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ คณะครูร่วมกันพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อการส่งต่อภายนอกสถานศึกษามีการส่งต่อ

นักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป และสถานศึกษาวางระบบการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น ๆ ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชยการสัทธิบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในแต่ละด้าน ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 โรงเรียนที่เป็นต้นแบบทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนต้องพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการนำระบบ IT มาใช้ในการเก็บข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ สามารถนำไปใช้ได้ อย่างสะดวก รวดเร็ว และข้อมูลต้องปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน มีแผนงานในการเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างเป็นรูปธรรม เพราะการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ เมื่อครูไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ครูก็จะเห็นสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน ของผู้ปกครอง มีโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง ซึ่งทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกที่ดีต่อครูและโรงเรียน และยังได้ข้อมูลของนักเรียนที่เป็นจริง ในการที่จะจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นราย ๆ ไป โรงเรียนโดยผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา เป็นค่าพาหนะในการเดินทางเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน ให้เป็นมาตรฐาน และในการสรุปผลการจำแนกนักเรียนควรพิจารณาจากข้อมูลนักเรียน หลาย ๆ ด้าน อาศัยความละเอียดถี่ถ้วน โดยใช้เกณฑ์การคัดกรองที่เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน มีการประสานกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดกรองนักเรียน เพราะผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาคัดกรองที่ดีที่สุด การประสานกับผู้ปกครองนักเรียน ต้องให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนมีประสิทธิภาพ ควรระมัดระวังการสื่อสารที่จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนอยู่กลุ่มที่ผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ซึ่งอาจจะมีผลเสียต่อตัวนักเรียน

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรเน้นการบูรณาการการจัดกิจกรรม การสอนปกติกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการสอดแทรกการให้การช่วยเหลือและพัฒนาควบคู่กันไป รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกคนตามสภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละคน ไม่ใช่ภาพรวมทั้งหมด

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห โรงเรียนควรยึดหลักการป้องกันเป็นอันดับแรก การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหจะดำเนินการต่อเมื่อการป้องกันไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุม ดังนั้น การป้องกันควรเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกัน สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้นักเรียนตระหนักถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด ส่วนการช่วยเหลือและแก้ไขควรยึดหลักการให้ความช่วยเหลือเป็นรายกรณีมีความเหมาะสม โดยวิธีการศึกษาข้อมูลให้ครอบคลุมปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และวางแผนให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ควรดำเนินงานเป็นทีม เพราะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถหลายด้าน อาศัยหลักจิตวิทยา เทคนิคการแก้ไขปัญหาจากบุคลากรทุก ๆ ฝ่าย

2.5 ด้านการส่งต่อ โรงเรียนและครูที่ปรึกษาควรยึดวัตถุประสงค์ของการส่งต่อว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมที่สุด พัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ โดยการช่วยเหลือเป็นรายกรณีจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยจะต้องคำนึงถึงแหล่งส่งต่อภายนอกที่เหมาะสม ประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง โดยที่โรงเรียนและครูที่ปรึกษาจะต้องติดตามผลการช่วยเหลือแก้ไขอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะมีการส่งกลับนักเรียนคืนสู่ปกติ ครูที่ปรึกษาควรพยายามแก้ไขปัญหานักเรียนก่อนการส่งต่อเป็นลำดับ เป็นขั้นเป็นตอนและมีการประสานกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพนิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 โรงเรียน ที่เชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน จึงสรุปได้ ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปรึกษามีความรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานแต่ภาระหน้าที่ในการสอนมาก ประกอบกับจำนวนนักเรียนที่มีจำนวนมากขึ้น จึงทำให้คุณครูไม่ทั่วถึง ไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ทำให้ไม่ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่แท้จริง จากผู้ปกครองหรือชุมชน รวมถึงนักเรียนส่วนใหญ่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น ผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนและดูแลนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด นักเรียนส่วนใหญ่จึงขาดความอบอุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา เรื่อง ฟ้าใส (2547, หน้า 50) ที่ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาเพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2544 ก, หน้า 1-3) ได้กล่าวถึง ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า การพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุข ตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ภาวะความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนา นักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด และยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษายกระดับพื้นฐาน (2549, หน้า 1) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า ผู้เรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครูและผู้ปกครอง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปรึกษามีภาระงานสอนมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งการเยี่ยมบ้านนักเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญของ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัวเครือ โพธิ์ชัย (2548, หน้า 54) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการคัดกรองนักเรียนนั้นต้องมีเครื่องมือที่ได้ มาตรฐาน และต้องมีครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการคัดกรองนักเรียน โดยเฉพาะด้านจิตวิทยาในการที่จะให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียน เพื่อให้การคัดกรองนักเรียนสามารถคัดกรองได้ถูกต้อง มีข้อมูลที่หลากหลาย ในการใช้คัดกรอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน จะต้องอาศัยจิตวิทยา พร้อมทั้งการวางแผนในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพราะผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มักจะมีความคิดเห็นข้างบทรหลานของตนเองว่าเป็นคนดีและถูกต้องเสมอ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของยุทธนา เรื่องไพศาล (2547, หน้า 51) ที่ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบ การติดตามนักเรียนแบบใหม่ ทำให้ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองจะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ อย่างเป็นระบบในรูปแบบของเครือข่ายผู้ปกครอง จึงต้องเข้าร่วมประชุมเพื่อให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียน มีภาระหน้าที่ที่ต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้ความร่วมมือของตัวแทนผู้ปกครอง ในการเข้าร่วมประชุม และแต่งตั้งเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ และขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2546, หน้า 52) กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาควรจัดกิจกรรมที่เป็นส่งเสริม ความเข้าใจอันดีระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียน และครูที่ปรึกษาควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ

นักเรียนเพื่อสร้างความอบอุ่นเป็นกันเองกับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของยูทธนา เรื่อง ใพศล (2547, หน้า 50-51) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ค่านิยมของครูและความศรัทธาในอาชีพครูลดน้อยลง ครูต้องประกอบอาชีพพิเศษเพื่อหารายได้ในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเวลาเรียนเน้นไปที่การสอนซ่อมเสริมโดยการเก็บค่าจ้างสอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับเหตุผลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเวลาเรียนอย่างหลากหลายให้กับนักเรียน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเวลาเรียนจะเน้นเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พฤติกรรมดังกล่าวของครู ส่งผลให้นักเรียนที่ครอบครัวมีเงินไม่เพียงพอ ไม่สามารถเรียนซ่อมเสริมได้ ทำให้ผลการเรียนแย่ง เกิดผลกระทบต่อสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของสุพล บุญทรง (2535, หน้า 178) ได้เสนอแนวคิดการใช้วิธีการแนะแนว จะเป็นการสอนวิธีแก้ไขปัญหให้กับบุคคล โดยใช้ค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตนเองและแก้ไขปัญหานั้นตามคำของผู้แนะนำ นอกจากนี้ใช้วิธีการสร้างและระงับยับยั้งพฤติกรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เรื่องกฎแห่งผลตอนแทนสนองด้วยการให้ความสนใจแก่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่เด็กประพฤติขึ้น และให้รางวัลหรือชื่นชมสำหรับพฤติกรรมที่ดีที่เหมาะสม และใช้วิธีการเปลี่ยนทัศนคติโดยการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเดิมและการใช้กลุ่มเพื่อในการปรับเปลี่ยนนิสัยของบุคคล การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้หลายแนวทาง ดังนี้ การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม และการใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เป็นการช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งครูที่ปรึกษาควรมีทักษะการสื่อสาร และควรบอกถึงความรู้สึกห่วงใยของครูที่มีต่อนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปนิดดา วงศ์รัตนะ (2555, หน้า 57) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายแกลงบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยี พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการส่งต่อ โดยรวมและ

รายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวของโรงเรียน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชน และโรงเรียน ยังไม่ประสานสัมพันธ์กัน ไม่มีการช่วยเหลือหรือ ร่วมมือระหว่างกัน อีกทั้งครูมีเวลาให้กับนักเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีการติดตามแก้ไขหรือดูแล นักเรียนอย่างใกล้ชิด การดำเนินการส่งต่อของนักเรียนจึงมีปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2546, หน้า 54) ได้ศึกษาการกำหนดบทบาท หน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียน และการสร้างรูปแบบการบริหารที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูที่ปรึกษาควรมีบทบาทในการช่วยเหลือและประสานงานกับโรงเรียน ชุมชน ในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน รวมทั้งประสานผู้ปกครอง หน่วยงานภายในและภายนอกในการ ช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของปณิตดา วงศ์รัตนะ (2555, หน้า 57) ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายแกลงบูรพา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูควรตระหนักถึงการดูแลพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน มีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของบุตรหลานตนเอง
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรอง เสนอแนะ และร่วมกันวางแผน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมโฮมรูมที่หลากหลายทั้งใน ห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นครอบครัวเดียวกัน สนับสนุน และผลักดัน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนประจำปีการศึกษา
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ครูศึกษาหาความรู้และฝึกทักษะ ในการให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำตามหลักจิตวิทยาเบื้องต้นแก่นักเรียน และโรงเรียนควรมี การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และพัฒนานักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนและครูควรติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของ ผู้เชี่ยวชาญอย่างสม่ำเสมอ และสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองให้เข้าใจเหตุผลของการส่งต่อ นักเรียน โดยไม่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองแปลกแยก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2544 ก). การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน โรงเรียน
สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา. (2544 ข). คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู.
กรุงเทพฯ: ชูมิเนีย (ไทยแลนด์).
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือวิทยากรระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ชูมิเนีย
(ไทยแลนด์).
- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2553). เข้าใจลูกกร๊วกวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: เรือนปัญญา.
- จักรี โพธิ์สำนึก. (2550). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรรโลง ธนัญญา. (2549). การศึกษาการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2545). ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา. วารสารยา สมาคม
ร้านขายยา, 21(6), 83-86.
- ทศพิช ลุนสะแกวงษ์. (2550). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นุชดี อุปลักษณ์. (2543). การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- บัวเครือ โพธิ์ชัย. (2548). ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณิตดา วงศ์รัตนะ. (2555). *ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายแกลงบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ปารีวรรณ โคตรชมภู. (2554). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชำนาญพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ผกา สัตยธรรม. (2550). *สุขภาพจิตเด็ก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชราภรณ์ เดชสุภา. (2551). *ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- มัลลิกา ศรีวิสุทธิ. (2547). *การศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- บุษนา เรื่องไพศาล. (2547). *ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- โยธิน ศันสนยุทธ. (2533). *จิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- รจนา สีนที. (2547). *สภาพการปฏิบัติตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2545). *สุขวิทยาจิตและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วิจิต รุ่งศรีทอง. (2545). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารและดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิฑูร วังษ์แหวน. (2548). *รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนหั่นคารายภู่วังสดุญฎี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2552). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: เตือนตุลา.
- วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา สัตหีบ. (2557). *รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ปีการศึกษา 2556*. ชลบุรี: วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา สัตหีบ.
- วิภากรณ์ บุญยงค์. (2549). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. ฉะเชิงเทรา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วีระชัย รอดหลง. (2549). *สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วีระพล บศิริรัฐ. (2543). *PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และ โยชิน แสงวงศ์. (2551). *เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ษมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา. (2548). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สนาม ทับทิมใส. (2548). *การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สมพร สระบัว. (2546). การประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง. (2546). การกำหนดคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่
ของครูที่ปรึกษานักเรียน และการสร้างรูปแบบการบริหารที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมศักดิ์ วรรณศิริ. (2550). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอน
ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2545). แนวทางการบริหารราชการยุคใหม่
ของรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หัวหน้ากลุ่มภารกิจและอธิบดี. กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). ตัวชี้วัดการพัฒนา.
กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2540). แผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพฯ:
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2555). มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555.
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). สถิติชั้นสูงสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: นิชินเอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- สุชา จันทน์อม. (2542). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนทรภรณ์ ธรรมวิเศษ. (2550). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของ
นักเรียนอย่างไร. วารสารข่าวครูศรีสะเกษ, 32(347), 6.
- สุพล บุญทรง. (2535). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุรพล เฟื่องแจ่ม. (2544). *การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุรัชต์ ชาตะรักษ์. (2550). *การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิชาติ เสรณีวิจัยกิจการ. (2547). *แนวคิดในการบริหารงานเชิงระบบ*. เข้าถึงได้จาก <http://onzonde.mutiply.com>
- อรสา ใจสบาย. (2540). *การประเมินโครงการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Al-Tanciji, S. O. (2001). *The relationship between parental involvement and school success in the United Arab Emirates*. Colorado: University of Colorado.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Blum, M. H. (1997). The preserve teacher educational training in classroom discipline: A national survey of teacher educational program. *Dissertation Abstracts International*, 55(8), 2348-A.
- Baumrin, D. (2002). *Parenting styles and adolescent development*. New York: Harper Collins.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and Mixed methods approaches* (3rd ed.). Los Angeles: Sage.
- Cole, D. A. (2000). An analysis of the perception of high school assistant principal for discipline and supervision in Georgia school. *Dissertation Abstracts International*, 60(11), 2462-A.
- Goodman, R. (2003). Using the strengths and difficulties questionnaire (SDQ) to screen for child psychiatric discipline in a community samples. *Dissertation Abstracts International*, 65(5), 1178-A.
- Hurlock, E. B. (1949). *Adolescent development*. New York: McGraw-Hill Book.
- Kennedy, R. E. (1982). Cognitive-behavioral approaches to the modification of aggressive behavior. *Children School Psychology Review*, 11, 47-55.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurements, 30*(3), 607-610.
- Kornhaber, R. C., & Schroeder, H. E. (1975). Importance of model similarity on extinction of avoidance behavior in children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 43*(5), 601-607.
- Muchado, J. A. (2003). An investigation of the perceived needs for school counseling service in primary and secondary school in Botswana. *Dissertation Abstracts International, 63*(8), 2008-A.
- Teed, C. M. (2002). Meeting students' social and emotional need: Elementary teacher's perceptions of counseling in the classroom. *Dissertation Abstracts International, 63*(5), 1715-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6621/ ว 201

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

27 มกราคม 2559

เรื่อง ขอบขอมอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงขอมอนุเคราะห์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวราตรี วรรณพฤษ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทาง พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้าง เครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอขอมอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ เพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะเกษตรศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3839-386 โทรสาร 0-3874-5811

ผู้วิจัยโทร. 087-149-0883

(สำเนา)

ที่ ศธ 6621/

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

15 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวราตรี วรรณพฤษ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทาง พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการสัตหีบ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ คณะศึกษาศาสตร์ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะเกษตรศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3839-386 โทรสาร 0-3874-5811

ผู้วิจัยโทร. 087-149-0883

(สำเนา)

ที่ ศธ 6621/ ว 697

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

29 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวราตรี วรรณพฤษ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทาง พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวัสดิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ จากท่านเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอน การพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะเกษตรศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3839-386 โทรสาร 0-3874-5811

ผู้วิจัยโทร. 087-149-0883

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนวิชาการสัทธิบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนวิชาการสัทธิบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาคำคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน เกี่ยวกับระดับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา

ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต่อไป

นางสาวราตรี วรรณพฤษ์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามสถานภาพความเป็นจริงของท่าน

ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ผู้บริหาร
- ครู
- ผู้ปกครอง
- นักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับปัญหาการดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่-	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบวาระสมมตินักเรียนทุกระดับชั้น และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ					
2.	สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล					
3.	สถานศึกษามีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา					
4.	สถานศึกษาได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน					
5.	สถานศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ เป็นต้น					
6.	สถานศึกษาปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ					
7.	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					
8.	สถานศึกษามีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน					
	ด้านการคัดกรองนักเรียน					
9.	สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน					
10.	นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการคัดกรอง					
11.	นักเรียนได้รับการพิจารณาคัดกรองเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด					
12.	สถานศึกษาได้มีการสรุปผล การคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น					

ที่	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
13.	สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา					
14.	สถานศึกษาจัดทำข้อมูลการคัดกรองนักเรียนถือเป็นความลับ ไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนจัดอยู่ในกลุ่มใด					
15.	สถานศึกษามีข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เป็นปัจจุบัน					
16.	สถานศึกษาได้มีการจัดทำเอกสาร สารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					
	ด้านการส่งเสริมนักเรียน					
17.	สถานศึกษามีแผน/ โครงการ/ กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม					
18.	สถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกัน อย่างสม่ำเสมอ					
19.	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ทุกภาคเรียน					
20.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีหรือยุวกาชาด อย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี					
21.	สถานศึกษามีการจัดตั้งชมรม/ กลุ่ม ตามความสนใจของนักเรียน					
22.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ					
23.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำสัปดาห์					
24.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียนที่เหมาะสมเต็มตามศักยภาพ					

ที่	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา					
25.	สถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาโดยเฉพาะ					
26.	สถานศึกษามีบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างเป็นระบบ					
27.	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
28.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้					
29.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง					
30.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมนักเรียนอย่างจริงจัง					
31.	สถานศึกษาได้จัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนอยู่เสมอ					
32.	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง					
	ด้านการส่งต่อนักเรียน					
33.	ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณี					
34.	ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ ครูฝ่ายปกครอง/ ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไป					
35.	คณะครูร่วมกันพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอก					
36.	สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญนักจิตวิทยาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป					

ที่	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
37.	สถานศึกษาวางระบบการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น ๆ					
38.	สถานศึกษามีการติดต่อประสานงานการดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
39.	สถานศึกษามีการทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ					
40.	สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจากผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

แบบสัมภาษณ์

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นวงรอบการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล การสรุป และอภิปรายผล และสรุปเป็นแนวทางการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์นี้ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยจัดรูปแบบการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต่อไป

3. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนชกการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. ด้านการส่งต่อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

- นักวิชาการ
- สारวัตรนักเรียน
- ผู้บริหาร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยี
พณิชยการสัตหีบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

แนวทางการพัฒนา.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

แนวทางการพัฒนา.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

 แนวทางการพัฒนา.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

 แนวทางการพัฒนา.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

 แนวทางการพัฒนา.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

คำดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3	4	5		
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล								
1.	สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	สถานศึกษามีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	สถานศึกษาได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	สถานศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สังเกต สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ทดสอบ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.	สถานศึกษาปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนสรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.	สถานศึกษามีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านการคัดกรองนักเรียน								
9.	สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการคัดกรอง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3	4	5		
11.	นักเรียนได้รับการพิจารณาคัดกรอง เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.	สถานศึกษาได้มีการสรุปผล การคัดกรอง นักเรียนเป็นระดับชั้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13.	สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14.	สถานศึกษาจัดทำข้อมูลการคัดกรองนักเรียน ถือเป็นความลับไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนจัดอยู่ใน กลุ่มใด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15.	สถานศึกษามีข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่เป็นปัจจุบัน	1	1	1	0	0	0.60	ใช้ได้
16.	สถานศึกษาได้มีการจัดทำเอกสาร สารสนเทศ ผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและ จัดเก็บอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน								
17.	สถานศึกษามีแผน/ โครงการ/ กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุม นักเรียนทุกกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18.	สถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน ทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19.	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ทุกภาคเรียน	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
20.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาดอย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
21.	สถานศึกษามีการจัดตั้งชมรม/ กลุ่ม ตามความสนใจของนักเรียน	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3	4	5		
22.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมประจำสัปดาห์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง ความสามารถพิเศษของนักเรียนที่เหมาะสม เต็มตามศักยภาพ	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา								
25.	สถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา โดยเฉพาะ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26.	สถานศึกษามีบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้น แก่นักเรียนอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27.	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม นักเรียนอย่างจริงจัง	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
31.	สถานศึกษาได้จัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน ทุกคนอยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32.	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3	4	5		
ด้านการส่งต่อนักเรียน								
33.	ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34.	ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียน ที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ ครูฝ่ายปกครอง/ ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไป	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
35.	คณะกรรมการพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มี ปัญหา เพื่อการส่งต่อภายนอก	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
36.	สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ ช่วยเหลือต่อไป	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
37.	สถานศึกษาวางระบบการประสานงานกับ หน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น ๆ	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
38.	สถานศึกษามีการติดต่อประสานงานการ ดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
39.	สถานศึกษามีการทำความเข้าใจและชี้แจง นักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
40.	สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือ นักเรียนจากผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)
1	.34	21	.52
2	.40	22	.55
3	.35	23	.64
4	.37	24	.62
5	.38	25	.60
6	.39	26	.62
7	.35	27	.65
8	.42	28	.65
9	.53	29	.64
10	.50	30	.56
11	.44	31	.63
12	.48	32	.62
13	.41	33	.60
14	.50	34	.61
15	.51	35	.48
16	.56	36	.42
17	.54	37	.49
18	.63	38	.47
19	.58	39	.49
20	.56	40	.47

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) = .94